

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38

Podružnici:

Maribor, Baravska ul. 2.
Celje, Aleksandrova a.Račun pri pošti, čekov,
zavodu št. 11.812.

Ljubljana, 17. decembra.

Marxov kabinet, ki so ga tvorili centrum, nemška ljudska stranka in demokrati, podpirali pa socialni demokrati, je torej podal ostavko. Marxovo ministrstvo bi imelo še danes večino v parlamentu, če se mu ne bi izneverila Stresemannova ljudska stranka. Toda ta politična skupina je po sprejetju zakonov, izhajajočih iz Dawesovega načrta, odločno odbila sporazum s socialnimi demokrati, zavrnila je njihovo nadaljnjo podporo v poslanski zbornici in je zahtevala, da se pripusti Tirpitzova in Westarpova nemško-nacionalna ljudska stranka k vodstvu državne politike. Na to spremembo svoje politične smeri so dr. Stresemann in tovariši pristali po obljubi nemških nacionalcev, da bodo omogočili potrebno dvotretjinsko večino za sprejem omenjenih zakonov. Nacionalci so besedo držali, držal je do sedaj tudi zunanji minister in vodja ljudske stranke Stresemann.

Volitve niso prinesle zadostne večine niti ustavovernim levičarskim, niti reakcionarim desničarskim strankam in Stresemannova ljudska stranka je še vedno jezikec na tehnični, ker je brez nje nemogoče tako levičarska kakor desničarska vlada. Zato je naravno, da je dobil Stresemann kot prvi mandat za sestavo vlade, čeprav je njegova stranka po svoji moči šele na četrtem mestu. Pred par dnevi so prišle vesti, da je dr. Stresemann zbolel na španski bolezn; splošno se je smatralo, da bolezen ni tako resna, ampak da se boče Stresemann izogniti neprijetni in nevhvalezni nalogi izvele državni voz iz blata, v katerega ga je največ sam zavlekel. Bilo pa bi to vendarle malo kompromitiralo za stranko, ki se gerira kot arbitrer v nemški politiki in tako je Stresemann nenadoma zopet okrevljal in prevzel mandat za sestavo vlade.

Kakor je bilo pričakovati, je potekla Stresemannova misija brez uspeha. Tudi desničarska vlada je namreč navezana na sodelovanje katoliškega centroma, ki pa kolleba baš tako kakor stresemannovi. Po velikem delu svojih pristajev sicer simpatizira z nemškimi nacionalci, njena volilna gesla, preračunana na stroke mase volilcev in volilk, pa so bila tako radikalna, da bi bilo za stranko vendarle ženatno preiti sedaj z razvitimi zastavami v reakcionarni tabor. Zato so centromci danes odklonili Stresemannovo ponudbo za vstop v desničarsko vlado. Bili bi morda pripravljani je neoficijelno in neobvezno podpirati, s tem pa se Stresemann ni mogel zadovoljiti, vsaj sedaj še ne. In tako je moral vrniti svoj mandat zopet v roke predsednika republike.

Situacija postaja s tem še težavnejša in ni mogoče predvidevati, kako se bo razpletla. Slej ko prej leži težišče pri obeh neopredeljenih srednjih strankah, pri centrumu in pri ljudski stranki, ki prihajata vsled tega v neprijeten položaj, da morata opustiti svojo dosedanje neodkritosrčno, cinčarsko taktiko in povedati jasno in odkrito, kaj hoče.

Ta okolnost je koristna tudi za razčiščenje svetovnopoličnega položaja; po miru in gospodarski obnovi stremeči narodi Evrope in sveta hočejo vedeti, ali je Nemčija končno voljna postati postojanka spravičnosti in realnega dela, ali pa se želi pretvoriti v oboroženi tabor bodoče revanšne vojne. Nemčija ima na izbiro eno in drugo. Po njenem sklepu se bo ravnal svet. Poročilo zavezniške nadzorstvene komisije, da Nemčija niti malo ne misli na razorožitev, pač pa da se tajno in na vse mogoče načine oborožuje, je izzvalo ne le v Franciji, ampak tudi v Angliji velikansko razburjenje. Dvoletni Nemčijo mora jenjati, vodilni nemški krogi se morajo o tem lastnem interesu čim prej prepričati, da ne pride do budnega razočaranja, kot ga je doživel v svetovni vojni naduti vsenemški militarizem.

Napačno bi pa bilo soditi zadržanje centroma in nemške ljudske stranke samo z zunanje-političnega vidika. Mnogo važnejšo ulogo kot odpor proti repaacijam igrajo momenti notranje politike. Ljudska stranka tako kot nacionalci zastopa interese velike industrije in veleposelstva. To gospodarske krogi pa zahtevajo tako finančno, davčno in carinsko politiko, ki bi repaacijska bremena z njihovih ramen zvalila na pleča širokih delavskih in srednjih slojev. Ti načrti prihajajo v konflikt predvsem s socialno demokracijo, ki zahteva pravičnejšo razdelitev bremen, posebno pa še ratifikacijo washingtonskega dogovora o urelitvi delovnih pogojev. Med tema dvema stališčema je kompromis težaven.

Nemčija stoji z izbiro nove vlade pred morda še dalekosežnejšo odločitvijo kot pri volitvah 7. t. m. Evropa

Energični ukrepi v zaščito državne avtoritete

NA SINOČNI SEJI JE VLADA OBŠIRNO RAZPRAVLJALA O POLITIČNI SITUACIJI TER STORILA SKLEPE, KI SE DRŽIJO V PODROBNOSTIH POPOLNOMA TAJNO. — NASA UDELEŽBA NA PARISKI RAZSTAVI.

Beograd, 17. decembra. p. Iz razgovora z aktivnim ministrom doznava Vaš dopisnik, da je vlada po enomesečnem čakanju prišla do rezultata, da separatistične skupine v naši državi ne želijo odgovoriti na popuščanje vlade z lojalnim postopanjem. Radi tega je vlada sklenila, da bo energično začela porabljeni zakon, da se ščiti državna avtoriteta in prepreči vsaka subverzivna agitacija.

Beograd, 17. decembra. p. Popoldne od 16. do 20.30 je ministrski svet imel dolgo sejo. Po predlogu ministra prosvete se je sklenilo, da se naša država udeleži velike svetovne razstave v Parizu meseca maja 1925. Davidovičeva vlada je bila v tem oziru zelo nebržljiva, tako da se je izgubilo mnogo časa. Vlada je sedaj določila komite, ki naj stori potrebne korake za udeležbo na tej razstavi. V ta komite so bili določeni podpredsednikom ministra Surmina načelnik ministrstva trgovine Krpan in načelnik umetniškega oddeljenja Senoa.

Dalje je vlada razpravljala o notranji politični situaciji na Hrvaškem, v Dalmaciji, Vojvodini in v Južni Srbiji. Poročalo se je o dogodkih v Imotskem, kjer so komunisti in radičevci skupno delali nered in poskušali napasti sodišče, da osvobodijo aretirane somišljenike. Sklepi ministrskega sveta se drže tajno ter so po ministrski seji vsi ministri bili zelo rezervirani. Kakor se doznava, se je sprejel poseben sklep, da se o razpravi in o sklepih današnjega ministrskega sveta ne more izdati nobeno poročilo.

Minister Ninčić v Parizu

SESTANEK DR. NINČIČA S HERRIOTOM. — IZJAVE NASEGA ZUNANJEGA MINISTRA O SVRHU NJEGOVEGA POTOVANJA.

Beograd, 17. decembra. r. Zunanji ministerstvo je iz Pariza prejelo brzojav, da priredi v petek popoldne predsednik francoske vlade in zunanji minister Herriot svečan obred na čast našemu zunanjemu ministru dr. Ninčiću. Po obedu se vrši konferenca med obema državnika. V petek zvečer se minister Ninčić povrne iz Pariza v Beograd, kjer ga pričakujejo za soboto zvečer ali nedeljo zjutraj.

Pariz, 17. decembra. v. Jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčić, ki bo v petek odpotoval iz Pariza, je sprejel našega dopisnika ter mu dal nekaj pojasnil o namenu svojega bivanja v Parizu. Dr. Ninčić je izjavil, da je zelo zadovoljen s svojimi razgovori. Prišel je iz Rima, kjer se je vzajemno ugotovilo, da se sodelovanje Jugoslavije z Italijo razvija vedno bolj ter postaja vedno intimnejše. Tudi glede albanskega vprašanja se je mogel dr. Ninčić sporazumeti z italijansko vlado. Obe vladi sta edini v tem, da se morajo dogoditi v Albaniji smatirati kot zgolj notranja zadeva Albanije, v katere se ne bosta vmešavala niti Rim, niti Beograd. Cilj pariškega potovanja dr. Ninčića je bil ta, da stopi v stik z vodilnimi državniki

Francije, katerih dosedaj osebno še ni poznal. Dr. Ninčić je imel razgovore že s političnim ravnateljem zunanjega urada Larochem, s predsednikom zbornice Painlevejem in z Loucheurjem. Ministrski predsednik Herriot je za v petek povabil dr. Ninčića na kosilo, iz česar se more sklepati, da bo do tedaj že mogel zapustiti posteljo. Čeprav se meni, da dr. Ninčićovo potovanje v Pariz ni zasledovalo kakih posebnih političnih ciljev, je naravno, da se bodo v razgovorih načeli vsi politični problemi. Dr. Ninčić je nato govoril o ruskem problemu ter je izjavil, da je bil še nedavno prepričan pri priznanju sovjetske Rusije. Toda po skušnjah zadnjih mesecev meni, da se mora to priznanje odgoditi še za nekoliko časa. Vzrok za to je ta, da hoče tretja internacionala izzvati v Jugoslaviji nemire. Jugoslovanska vlada je trdno odločena ostro nastopiti proti temu rovanju. Jugoslavija se je napram sovjetski Rusiji zadržala vedno korektno ter prepovala vsa caristična rovanjenja na jugoslovanskem ozemlju. Sovjetska Rusija pa vraga to z intrigami proti notranjemu redu in miru Jugoslavije.

Dr. Borko zopet železniški direktor

Beograd, 17. dec. p. Za ravnatelja želez. direkcije ljubljanske je imenovan dr. Jakob Borko. Dosedanji ravnatelj Vrečko je bil na lastno željo upokojen, oziroma se vrne v centralo donavsko in jadransko - savske železnice na Dunaju.

NOV OROŽNIŠKI POVELJNIK V LJUBLJANI

Beograd, 17. decembra. p. Za poveljnika žandarmerijskega polka v Ljubljani je imenovan polkovnik Trnkočević iz Splita. Na njegovo mesto pride dosednji komandant v Ljubljani polkovnik Hlukičević.

Volilne priprave

Beograd, 17. decembra. p. Z ozirom na dejstvo, da je Državni odbor svoje delo dokončal, je opaziti, da se stranke žurijo s pripravi za postavitev svojih list. Te dni so se vršile posvetovanja raznih hrvatskih politikov z ministrom Surminom in v nedeljo se ustanovi nova «Hrvatska narodna stranka», ki računa, da se ji bo pridružil znaten del dosedanjih pristajev Hrvatske zajednice.

Radikali so večino svojih kandidatskih sporov že izgledili. Nocoj je imel sejo izvršni odbor radikalne stranke, ki je nadaljeval razpravo glede kandidatov v modruško - reški županiji. Med radikali je prišlo do sporazuma ter je odbor sklenil, da se vrše nova pogajanja s samostojnimi demokrati. Za južno Dalmacijo je postavljen za nosilca liste Ljuba Jovanović. Dalje je odbor razpravljala o malih lokalnih sporih za srezke kandidate. Nasilce radikalne liste v Sabcu je Ninko Perić. Tu ne kandidira več Vujičić, ki je bil prej nosilec liste, niti Mihajlo Ranković. Vujčić bo kandidiral na listi Miše Trifunovića v Ulicah, Mihajlo Ranković pa nima nikjer mesta.

sicer upošteva njene notranje-politične težave, ne bo pa mogla dopustiti, da se z izgovorom pobijanja rdeče nevarnosti in zaščite industrije in narodnega gospodarstva polaste državnega kriminala krogi, ki sanjajo o restavraciji Hohenzollerncev in o masčevalni vojni proti galickemu in slovanskemu svetu.

Odgoditev beneških pogajanj

Beograd, 17. decembra. p. Nocoj sta prispela v Beograd naša delegacija za pogajanja v Benetkah dr. Rybaf ter italijanski poslanik Bodrero. Pogajanja v Benetkah so odgodena do 10. januarja.

SKLICANJE VELIKE GOSPODARSKE KONFERENCE V SARAJEVO

Sarajevo, 17. decembra. r. Trgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu pripravlja veliko gospodarsko konferenco, ki se bo vršila med 11. in 15. majem v Sarajevu. Udeležili se je bodo vse zbornice ter zastopniki gospodarskih združenj in korporacij države. Razpravljali bodo o prisilni poravnavi, o gospodarskem svetu, o tarifnih in carinskih vprašanjih itd. Obenem se bo menda vršila tudi skupna konferenca naših in češkoslovanskih gospodarskih zastopnikov, da se osnuje skupna češkoslovansko-jugoslovanska zbornica. Ko se 1. 1925. snide v Pragi mednarodni kongres zbornice, bodo naši gospodarski krogi vrtili poset češkoslovanskim tovaršem.

Kriza v Avstriji

Dunaj, 17. decembra. j. Vseled nasprotje med socialnimi demokrati in vojnimi ministrom Vaugoinom so soc. demokrati v dunajskem parlamentu pričeli z obstrukcijo proti proračunu. Krščanski socialci so odgovorili z obstrukcijo v dunajskem mestnem svetu. Da se izogne ex lex stanju je vlada predložila proračunski provizorij, toda tudi proti temu so soc. demokrati napeli vse sile. Včeraj in danes je izgledalo, da pride do popolnega preloma in da bo vlada izvajala posledice ter odstopila. Popoldne se je vršila konferenca med državnim kancelarjem Ramekom in voditeljem soc. demokratov Seitzem, v kateri je bil konflikt v toliko omiljen, da bodo soc. demokrati dopustili sprejetje proračunskega provizorija. Politična kriza pa traja naprej ter ustvarja znatne težkoče.

DOUMERGUE PRIDE V VARŠAVO IN PRAGO

Varšava, 17. decembra. s. Kakor javljajo poljski listi, bo predsednik francoske republike Doumergue koncem februarja posetil Varšavo, da vrne svojedržni posel Pilsnidskega v Parizu. Na svojem povratku se bo ustavil tudi v Pragi.

Stresemann ne more sestaviti vlade

CENTRUM ODKLANJA VSTOP V DESNIČARSKO VLADO. — VEDNO BOLJ ZAPLETEN IN TEŽAVEN POLOŽAJ.

Berlin, 17. decembra. j. Vlada na krizi še vedno ni rešena. Danes popoldne je pozval državni predsednik Ebert k sebi voditelja nemške ljudske stranke dr. Stresemanna in mu ponudil mandat za sestavo kabineta. Stresemann si je izgovoril par ur pomisleka, da se posvetuje s svojo stranko. Popoldne je sporočil Stresemann predsedniku Ebertu, da prevzame njegova stranka sestavo meščanske vlade, ako stopi v njo tudi centrum.

Popoldne ob 4. uri se je sestala parlamentarna frakcija centroma. Seja je trajala dve uri in je bila izredno burna. Naposled je zmagalo krščansko - socialno krilo pod vodstvom dr. Wirtha in frakcija je vstop v desničarsko vlado odklonila.

O sklepu je bil takoj obveščen dr. Stresemann, ki je nato zopet obiskal Eberta in mu sporočil, da ne more izvršiti poverjene mu misije ter da mandat za sestavo vlade vraga. Ebert je ponudil nato mandat centrumu, ki pa je tudi odklonil. Za jutri je povabil predsednik k sebi dosedanjega državnega kancelarja dr. Marxa.

Situacija je vedno bolj zapletena. Ni upanja, da bi jo bilo mogoče v kratkem času razčistiti, zato se pojavljajo znova vesti, da ostane še v bodoče pri dosedanjem provizoriju manjšinske Marxove vlade z dobrohotno nevtralnostjo socialistov.

ERZBERGERJEVI MORILCI V GRČIJI

Berlin, 17. decembra. j. «Vossische Zeitung» javlja iz Aten, da so iz Madžarske pobegli Erzbergerjevi morilci prišli v Atene ter se na krovu neke turške ladje ukrcali za Carigrad. V Turčiji se o tej zadevi čuva stroga tajnost.

Fašizem v vedno neprijetnejšem položaju

ODSTOP PODPREDSEDNIKA PARLAMENTA PROF. GIUNTE. — PORAZNA RAZKRITJA BIVŠEGA DRŽAVNEGA PODTAJNIKA FINZIJA.

Rim, 17. decembra. a. Podpredsednik zbornice, dr. Giunta, je poslal predsedništvu pismo, v katerem naznanja, da z ozirom na obtožbo Cesare Fornija in zahtevo sodišča po njegovi izročitvi, odlašajo mesto zborničnega podpredsednika in se stavi sodnji na razpolago. Kakor znano, je fašistiški disident Cesare Fornio obtožil Giunta, da je on organiziral svoječasnno dejanski napad na njega. V fašistovskih krogih se zatrjuje, da je to najbrže prvi naskok opozicije na fašiste, vsled česar ni izključeno, da zbornična večina Giunta sploh ne bo izročila.

Kar se tiče preiskave proti bivšemu poveljniku milice, generalu de Bonu, poroča «Giornale d'Italia», da je preiskovalna komisija senata že razpravljala o obtožbi, ki jo je vložil proti generalu

ravnatelj lista «Il Popolo», dr. Donati. Državni pravdnik predlaga preiskovalnemu odseku senata otvoritev formalnega preiskovalnega postopanja.

Politični krogi, kakor tudi časopisje se še vedno bavijo z razkritji odstavljene državnega podtajnika Finzija. Finzi je namreč v kulirjih zbornice izjavil, da je predložil gladi Matteottijevega umora preiskovalnemu sodniku naravnost senaacionalne dokumente. Domneva se, da je po teh dokumentih Mussolini obdolžen sokrivde na Matteottijevem umoru. Finzi sam poudarja, da je vsebina njegovega pomenice tako obtežljiva za merodajne italijanske državnike, da more v Italiji takoj izbruhniti revolucija, ako bi bili dokumenti objavljeni.

Revolucija v Albaniji zmaga?

AHMED BEG ZOGU DOBIVA VEDNO VEČ PRISTAJEV. — NEUSPELA MOBILIZACIJA. — VALONA IN SKADER OGROŽENA.

Podgorica, 17. decembra. r. Po vestih iz Albanije vodi vstake čete bivši ministrski predsednik Ahmed beg Zogu, ki se je pred par dnevi vrnil v domovino. Uporniki imajo velike uspehe s svojo akcijo proti vladi in njenim četam. Ahmed beg Zogu je baje že osvojil Skader. Vlada ne čete so na begu. Zogu je takoj objavil proglas na albanški narod in ga pozivlje da se pridruži njegovi akciji.

Beograd, 17. decembra. p. Revolucionarje čete pod vodstvom Ahmed bega Zogu so zasedle pota na progi Elbasan-Podgorica. Skendar Pojani, pristaš Ahmed bega, se s svojimi tolpami bliža Korč, vladine čete pri Tirani se umikajo. Vest, da je Skader že v rokah vstajev, se še ne potrjuje.

Vstaja je izbruhnila tudi v okolici Piskopeje. Prebivalstvo je na strani Ahmed bega, h kateremu prehajajo tudi vojniki in orožniki. Dohodek iz Tirani brani Bajram Cur, ki pa se po mnenju Ahmed bega ne bo mogel držati. Albanska vlada je

vpoklicala več letnikov rezervistov, ki pa se po večini niso odzvali pozivu.

V koliko so te vesti točne, se ne da kontrolirati. Širijo jih številni begunci, ki prihajajo čez granico v Prizen. Naše čete ob meji imajo strog nalog, da se držijo napram pristajem obeh strank povsem nevtralnino ter v nobenem slučaju ne prekoračijo granice.

ALBANSKI NEMIRI IN ANGLEŠKA ZBORNICA

London, 17. decembra. j. Državni podtajnik v zunanjem ministrstvu Mac Ney je sporočil v spodnji zbornici, da je angleški poslanik v Beogradu dobil od ministrskega predsednika Pašića izjavo, da so vse jugoslovanske obsejne oblasti dobile nalog, naj ostanejo napram dogodkom v Albaniji strogo nevtralne in se z ničemer ne vmešavajo v notranje spore sosedne države. Vest o dozdevnih pripravah Jugoslavije za intervencijo v Albaniji so povsem neresnične.

Avstrija odpravi armado

Pariz, 17. decembra. v. Z ozirom na semkaj dospele vesti menijo, da bo Avstrija odpravila svojo vojsko. »Agence Havas« objavlja brzojavko, ki natančneje razlaga to namero ter izjavlja, da Avstrija noče nobene vojne. V slučaju vojnih zapletov se bo varnost in mir v notranjosti mogel ohraniti s policijo in orožništvom. Avstrija ne potrebuje vojske, ki bi stala več kot dva milijona funtov sterlingov letno. Agence Havas dodaja, da se mora ta namera s stališča finančnega položaja Avstrije prav priučno pozdravljati.

Boji v Maroku

Pariz, 17. decembra. s. Kakor javljajo iz Tetuana, operira močan oddelek na desnem bregu reke Martin, kjer se že več dni opaja živahno delovanje sovražnika. Topništvo in pehota je povzročila domačinom velike izgube. Po vesti iz Tangerja so uporniki včeraj popoldne zavzeli garnizijo Alcazar-Kebr. Domačini javljajo, da je vzrok njihovega ogorčenja ta, da eo španska letala bombardirala hišo njihovega voditelja Zellai.

NOV RUSKO-AMERISKI KONFLIKT

New-York, 17. decembra. s. Ruski zunanji minister Čičerin je poslal ameriški vladi zelo ostro noto, v kateri protestira proti nedopustnemu manevriranju ameriških vojnih ladij v ruskem vodstvu, zlasti ob sibirski obali. Ako se bo to ponovilo, bo sovjetska vlada odredila aktivno obrambo. Amerika na to noto ne bo odgovorila.

Evropska garancijska pogodba?

London, 17. decembra. s. Diplomatični poročevalci lista «Daily Telegraph» piše: Briand si prizadeva pridobiti Mussolinija za garancijsko pogodbo, ki bi slonela na reciprociteti in kateri bi se priključili Nemčija, Velika Britanija, Francija in Italija. List opozarja na to, da je to misel sprožil pričetkom leta 1923. nemški poslanik v Washingtonu dr. Wiedfeldt, in sicer po navodilih takratnega državnega kancelarja dr. Cuna.

Borza

17. decembra:

CURIE: Beograd 7.70, New-York 516.75 London 24.23, Pariz 27.57, Milan 22.26, Praga 15.63, Budimpešta 0.007025, Bukarešta 2.55, Sofija 3.75, Dunaj 0.007280.

TRST: Beograd 34.50 do 34.80, Dunaj 0.0822 do 0.0832, Praga 70.30 do 70.90, Pariz 124 do 124.50, London 108.90 do 109.10, New-York 23.175 do 23.275, Curie 443 do 450, dinarji 34.40 do 34.70, dolar 23.125 do 23.225, 20 frankov 91 do 92, zlati lira 447.75.

DUNAJ: Beograd 1056 do 1060, Milan 9032 do 9064, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3807 do 3823, Praga 2151 do 2164, Sofija 515 do 519, dinarji 1051 do 1057, lire 2025 do 2045.

BERLIN: Beograd 6.22, Milan 18.07, Praga 12.725, Curie 81.20.

NEW-YORK: Beograd 149.75, Milan 431, Pariz 536, Curie 1935.50, Dunaj 14.12, Praga 303.50, Bukarešta 51, London 408 tri osminke, Budimpešta 13.50.

Potrditev liste Narodnega bloka

ŠKRINJICA NARODNEGA BLOKA V LJUBLJANSKEM OKROŽJU BO PO ŠTEVILU DRUGA. — KLERIKALNA ŠKRINJICA, KI BO PRVA, NE BO VELJAVNA.

Ljubljana, 17. decembra.

Deželno kot volilno sodišče je danes potrdilo vloženo kandidatsko listo Narodnega bloka za volilno okrožje Ljubljana. Novo mesto. Lista je dobila številko 2 ter bo torej volilna škrinjica Narodnega bloka v ljubljanskem okrožju druga.

Kakor smo že poročali, je dobila prvo škrinjico lista SLS. Akoravno je bila ta lista vložena predčasno in v nedopustnem roku, jo je sodišče vendar — četudi ne soglasno — potrdilo. Škrinjica SLS bo torej, ker se sklep sodišča pred volitvami ne da reparirati, postavljen. Smatrati pa je, da bodo glasovi, oddani za to listo neveljavni. Mi smo že večkrat navedli tehtne razloge, zakaj je klerikalna lista nepravilna in vsled tega neveljavna. Po mnenju odličnih pravnikov je neveljavnost predčasno vložene, četudi formalno potrjene liste izven vsakega dvoma in bo glavni volilni odbor primoran, da razveljavi za to listo oddane glasove.

Ako bi obveljal nazor, da je mogoče vlagati kandidatske liste predno je Državni odbor dovršil svoje delo, potem se mora seveda pristopiti, da se lista vložijo tudi že na dan razpisa volitev. Zatrjuje se, da so klerikalci priložili svoji listi ponatis, da z imeni pravih od Državnega odbora določenih volišč. To je mogoče, ker ni izključeno, da so izvedeli za ta volišča predčasno t. j. predno je Državni odbor izdelal svoj

razglas ter ga oddal »Službenim Novicam«, kar se je, kakor znano, zgodilo v ponedeljek 15. t. m. Toda če so klerikalci res že vedeli za imena volišč, je bilo to mogoče le vsled izdajstva uradne tajnosti. Sklepi Državnega odbora so postali javni šele s sestavitvijo in podpisom razglasa s strani predsednika Državnega odbora. Predčasna vednost volišč pa ne more dati nikomur legitimacije, da jo izrabijo v svrhu pridobitve posebnega privilegija pri vlaganju list. Ako bi obveljalo nasprotno, potem bi one stranke, ki imajo v Državnem odboru svoje zaupnike, imele zajamčeno prednost pri vlaganju list, kar je v najostrejšem nasprotju s samim volilnim zakonom. Bilo bi več kot originalno, ako bi vrstni red in odobritev kandidatskih list bila odvisna od tega, katera stranka bo preje potom izdajstva uradne tajnosti izvedela za sklepe Državnega odbora!

Kakor čujemo, vlada v vrstah vodstva SLS radi nezakonskosti klerikalne liste velika konsternacija in vrhajo se posvetovanja, kaj sedaj. Seveda bodo klerikalci z gostobesedno polemiko skušali prikazati svoje postojanje kot popolnoma zakonito in svojo listo kot veljavno. Polemika pa nič ne pomaga in ne bo oprostila Glavnemu volilnemu odboru dolžnosti, da ne prizna glasov, ki bi bili oddani za neveljavno klerikalno listo.

Proglasitev radičevskih kandidatur

NOSITELJ LISTE V MARIBORSKEM OKROŽJU STJEPAN RADIČ, V LJUBLJANSKEM ALBIN PREPELUH. — OBGLAVLJENI POSLANCI. — KDOR DA VEČ PROCENTOV, TA DOBI MANDAT. — OCIGANJENI ZAJEDNICARJI. — RADIČ REŽE SPAHU VRAT IN UMIVA KOROSCU GLAVO.

Zagreb, 17. decembra.

Vodstvo HRSS objavlja danes v »Slobodnem Domu« nosilce radičevskih list, k temu pa prečudne komentarje v obrambi proti oboževalcem korupcije. Razdelitev kandidatur je vrlo interesantna. Sami želijo Stipa Radič (književnik) kandidira v treh eksponiranih okrožjih: na Stajerskem (mariborsko okrožje), v Mercogovini in v subotički županiji. V Sloveniji mu za ljubljansko okrožje sekundira Albin Prepeluh (listotako »književnik«), da je s tem izvoljena federacija SRS s HRSS. Podpredsednik dr. Vlado Maček ima istotako doznačenata tri okrožja: mesto Zagreb, sremsko županijo in okrožje Pančevo-Lida. Enako je preskrbelih poročilcar Pavle Radič s kandidaturami v severni Dalmaciji ter v sarajevskem in banjaluškem okrožju; nadalje Radičev poseben simpatizer in stari avstrijski kandidat Karlo Kovačević s kandidaturami v posežki in velikobelečkem županiji, dočim Radičev zet inž. Avgust Košutič dominira znova v svojem dosedanem »villajetu«, v južni Dalmaciji. — Josip Predavec pa v novosadski županiji.

V treh okrožjih postavlja HRSS kar po dve listi: tako v zagrebski županiji, kjer nosi prvo listo Juro Valčić in drugo Mirko Medvedović; v varaždinski županiji, z Medjimurjem, kjer sta nosilca list Blaž Salamon in župnik Pavao Matić; končno v belovarsko-krizevački županiji, kjer kandidirata seljaka Stjepan Uroš in Josip Čizmeković.

Kandidature v ostalih županijah so nastopne: v ličko-krbavski Marko Dašen (književnik in trgovec); v modruški reški seljak Petar Dobrinčič; v virovitiški seljak Ivan Robić; v somborski Jure Valčić; v blihačnem okrožju okrajni veterinar Ibrahim Palajetović; v travniškem Ivo Čelan in končno v tuzlanskem dr. Juraj Krnjević, tajnik HRSS, ki je pravkar dopolnil poslansko polnoletnost.

Ska tiralo je vodstvo HRSS m. dr. dosedanje poslance: dr. Adžijo, dr. Rudolfa Horvata, dr. Orinčija, Ilijo Martinovića, Franjo Vrtarja, Bartulovića in Jalžabeti-

ča. Radič obrazlojuje skartiranje v ogromnem članku s tem, da omenjeni poslanci niso marali izročiti svojih dnevnice za nakup Prilpeve palače. Radičev članek s kurioznimi motivacijami in novimi diktati je obenem obramba proti Lovrekovićevim oboževalcem, ki pa le še bolj pričena razveljavljati zakulisnosti Radičeve korumpirane klike in razkroj HRSS. Iz Radičevih izjavaj se namreč vidi, da je Radič ovrznil in ga zupustilo enaist do sedanjih poslancev, ki se sicer še niso vsi direktno priključili Lovrekoviću, a se to utegne zgoditi čimprej. Niso se marali pokoriti diktatu Radičeve familije, ki po milii volji razpolaga z volilnim fondom in poslanskimi dnevnici. To je pravi polom »Hrvatskega narodnega zastopstva«; še je marsikaj gnileca v nem, kar bo še pred volitvami na svitlo dano... Med disidenti se skesava edini starina Jalžabetič, ki je Radiča poprosil z genljiim pismom, naj mu da mandat za ceno ene tretjine dnevnice, čes 2 tretjini jih rabi on (Jalžabetič) sam, ker ima veliko familijo in gospodarske dolgeve. To Jalžabetičevo pismo, ki ga »Slobodni Dom« neženirano priobčuje, je dokument politične morale, ki v svoji naivnosti učinkuje skoraj tragično. Jalžabetič je ponudil premalo in kandidatura je bila oddana boljšemu oponentu.

Napram svojim zaveznikom osta a Radič dosleden v ciganstvu in peridilji. Zajedničarske republikanske »mučenike« je gladko pustil na cedilu Brezobzirno napada v današnjem »Slobodnem Domu« muslimana dr. Spaha in popa dr. Korosca. Spaha obeta v cinicnem tonu, da mu bo muslimansko volilstvo dne 8. februarja prerezalo vrat, da postane politični mrtvec. Dr. Koroscu zameri Radič govor na zborovanju klerikalnih zaupnikov v Celju, ker je preveč strahopetno žongliral z republikanstvom in takimi rečmi. Radič pasje preži na sleherni zmeden gesto svojih zaveznikov, da vsaj tako prekrile svojo mrtvico pred notranjim razkrojem v lastni stranki.

Nemščina in latinščina na srednjih šolah

(Dopis iz krogov slovenskih staršev.)

Klerikalci zaman tipajo okoli, kje bi iztaknili kak »slager«, da bi vlekel za volitve. Ena bilk, za katero so se oprle, li in se je krčevito držijo, je reforma srednjih šol, ki se nam vendar enkrat že obeta. Na te prepotrebni reformi, ki so slednjič prinesla vsej naši kraljevini enotne srednje šole, so našli dve točki, radi katerih se bo po njih mnenju cela zgradba slovenske kulture podrla, in ti dve točki sta pouk latinščine in nemščine. Čujmo in strmino: ker se bo v nižjih razredih mesto nemščine in latinščine učila nekaj ur več materinščina, je slovenska kultura v nevarnosti! Takega nemisla ne bodo verjeli niti najvernejši »Slovenčevi« oacki.

Ker je stvar postala aktualna, ogledimo si danes malo natančneje vprašanje pouka latinščine in nemščine na slovenskih srednjih šolah.

Pred nekaj stoletji je skoraj ves pouk na srednjih šolah sestajal iz same latinščine, tudi druge predmete: zemljeplis, zgodovino, verouk itd. so se učili v latinščini. Ko je pozneje vsled narodnostnih gretov (predvsem v Nemčiji) začela latinščina izgubljati na vplivu, se je začel silen boj med zastopniki stare latinške struje in onimi, ki so hoteli ustvariti narodno kulturo na domači, a ne na tuji latinski podlagi. Danes je latinščina po-

tisnjena na mesto, ki ji gre: na gotove vrste srednjih šol (gimnazije in realne gimnazije), ki pripravljajo za znanstvene poklice, v katerih je potrebna (zdravniški, profesorjski, pravniški, duhovniški). Toda te latinščine je še vedno preveč, v treh do štirih letih se je dijaki dovolj lahko naučili za uspešno rabo v teh poklicih. One otroke pa, katerim hočejo starši dati poleg znanja latinškega jezika tudi poznavanje starega rimskega slovstva, naj pošljejo na gimnazijo. Če se na realnih gimnazijah v 1 in 2. razredu opusti latinščina, ni to prav nobena škoda, saj cilj teh zavodov ni isti kot gimnazij.

Ubijanje latinščine v glavo desetletnega otroka, ki niti materinškega jezika ne zna dobro, je nesmisel. Ni res, da se otrok samo pri latinščini nauči logično misliti in da mu samo ta disciplinira razum. Edino pri materinščini se nauči v začetku stroge pazljivosti, natančnosti in jedrnatega izražanja. Šele če je potem materinščina to dosegel, potem se mu lahko predava latinščina brez nevarnosti, da si s tujsmi frazami pokvari domače izražanje.

Če »Slovenčev« blamir primerja francoske razmere z našimi, pozabljaja, da je francoščina nastala iz latinščine in da, če se Francozi ogrevajo za pouk latinščine, je to isto, kot če bi se mi ogrevali za pouk staroslovenščine!

Da se klerikalci ogrevajo za nemščino ni čuda, saj to jim je že od nekdaj v krvi. V petih letih se bodo naši srednje-

šolci naučili popolnoma zadostno nemščine, da bodo umeli domske knjige in se pogovorili z Nemcem, če bo treba. Skrb za to naj le prepustijo našim profesorjem. Če pa ne bodo znali tako »hochdeutsch«, kot so govorili sedanjí klerikalni prvak in der Reichs- und Residenzhauptstadt Wien, pa ne bo prav nič čudno. Valvazorja in stare zgodovinske akte po naših arhivih pa študira na 100.000 Slovencev komaj eden. Čemu bi se radi tega torej vsi morali perfektno naguliti nemščine? In potem naj tudi še študiramo k. k. akte po naših uradih, napisane pred letom 1918? Gospoda, šest let je že Jugoslavija tu in bog vsa reši vse, ki hočete čepeti še na teh starih aktih!

Jugoslovenska pomlad je prišla v deželo in Slovenija je le sklep velike verige narodov, ki veže zahod in vzhod in brani nemški ekspanziji na jug.

Simplex-Orient-Express vozil skozi Ljubljano in njegova proga kaže smer naše orijentacije v bodočnosti, na eno stran v Pariz, na drugo v Beograd.

Slovenci bomo šele takrat dosegli mesto, ki nam gre, če bo potnik iz Nemškega Gradca, ki izstopi na mariborskem kolodvoru, prisiljen govoriti po naše, ali pa se bo, v slučaju, da ne zna našega jezika, poslužil francoščine, kot to stori v Beogradu ali Bukarešti.

Daleč je še do tja, a tudi tako daleč bomo prišli!

Te besede je zapisal slovenski oče, ki je kakor gotovo še mnogo tisoč drugih, vesel in hvaležen, da bo njegovemu malemu dijačku prizaneseno, kar je njemu samemu pred 30 leti povzročilo toliko bridkosti — brez haska in koristi za življenje.

A. B.

Položaj v Albaniji

Ako so točue zadnje vesti, da je sedanjia albanska vlada razkazila mobilizacijo treh letnikov, ali celo splošno mobilizacijo, kar pa je notabene, v Albaniji oboje zelo problematična označba, tedaj se sme s precejšnjo gotovostjo sklepati, da je ministrstvu Pan Nollia odbila zadnja ura. Zakaj tisti, ki proglašajo v Albaniji splošno mobilizacijo, je običajno izgubljen. Prvič je znamenite skrajne slabosti, ako se mora vlada zateči k tako nesigurnemu sredstvu, kakor je v Albaniji vpoliki rezervistov, drugič, ker svojo Albanijo sicer radi v boj, toda na svojo račun, nikdar pa ne na poziv in na korist svoje vlade.

Očividno je, da se nahaja tiranska vlada v veliki zadregi. Uporniki prodirajo, kakor je videti v glavnem od severovzhoda od Lume, od severa, to je od južne črnogorske meje in od vzhoda koncent-

rično proti Tirani. Ahmed beg Zogu je znan kot energičen mož; dejstvo, da se nahaja on sam med uporniki, z mnogimi drugimi imenitnimi možmi, Ahmedovimi političnimi pristaji, med njimi Musa Juka, skadarski župan, in več bivših poslancev in politikov ter oficirjev. Ako res tudi Miriditi pod vodstvom Malko Džonijaja pomagajo Ahmedu, tedaj ni dvoma o njegovi premoči v severni Albaniji, kljub pomoči, ki jo nudi Pan Nollju kačaški poglavar Bajram Cur.

Sedaj je tedaj jasno, da gre v novi notranji vojni v Albaniji za obojeno reševanje v juniju letošnjega leta revolucionarnim potom strmoglavljene stranke Ahmeda bega Zogu, ki se očividno oprta tudi na druge nezadovoljne elemente. Kakor pričajo dosedanja poročila, gre četam Pan Nollja slabo in morda sledi že v par dneh zavzetje Tirane.

Vendar bi bilo očividno prezgodaj, sklepati na temelju tega tudi že na skorajšnji zaključek te krvave borbe. V revoluciji pred pol letom je sicer zavzetje Tirane pomenilo že tudi popolno zmago Pan Nolljeve revolucije. Toda ne sme se pozabiti, da se je zadnjič upor pričel na dveh skrajnih koncih Albanije hkrati, in sicer na jugu v bližini Valone in na severu v okrožju Skadra. Takrat so uporniki s tem, da so od juga in od severa prodrli do Tirane, faktično zavzeli večino dežele in Ahmedu begu Zogu je ostala samo še pot preko Piškepeje do Debra v naši kraljevini, dočim so jo nekateri njegovi ministri pobrisali proti zapadu čez morje pri Draču. Danes na jugu ni nikakega upornega gibanja in Pan Noll se more s svojimi umakniti proti Valoni, ako se v Tirani ne bo mogel več držati. Tako bi mogel pridobiti časa ter tamkaj organizirati odpor, zlasti ker ima on sam največ političnih pristavev haš na jugu.

Na čigavi strani je danes večina v Albaniji, se ne da reči. Pred vsem je v deželi kakor je Albanija, sploh težko ali celo nemogoče govoriti o politični večini. Dalje je Pan Nolljeva vlada sicer razglašala parlament, oziroma ga ni niti enkrat sklicala. V tem parlamentu pa so imele večino stranke, ki so se zbirele okrog Ahmeda. Baš radi tega za Pan Noll ni hotel sklicati — in bi seveda niti ne mogel zbrati poslancev, ki so mu odrekli pravo ministrskega predsednika. Zato pa je vlada pripravljala nove volitve, ki bi se imele haš prirediti, ko je izbruhnil upor. Očividno je tedaj Ahmed beg smatral, da je treba udariti, predno se izvrše nove volitve, da ima eventualno polno pravo, sklicati staro skupščino in nanjo tudi legalno nasloniti svojo vlado, ako se mu posreči, doseči jo z revolucionarnim orožjem.

Zlati zakladi pod zemljo

nikomur ne koristijo, dokler zanje nihče ne ve. Tudi za najsolidnejše in najcenejše blago ne dobiš odjemalca, ako nanj ne opozoriš kupčijevega občivalca. Zato igrajo v moderni trgovini inzerati v listih izredno veliko vlogo, ker je šele potom njih mogoče najuspešneje vnovčevati sicer skrite zlate zaklade, ki leže skriti v prostornih lokalih. Inzerati za »Jutro« se sprejemajo samo v Prešernovi ulici št. 4.

Politične beležke

+ Ljubljansko grozdje jim je res preiskalo! »Slovenec« odgovarja na naše ugotovitve glede ljubljanske kandidature SLS z bedastimi frazami, ki pa so le izraz zadrege in priznanja. Točno je, da si klerikalci v Ljubljani ne upajo postaviti kandidata, ker vedo, da bi se pri volitvah jasno pokazalo kako popolnoma je propadla »edina zastopnica slovenskega naroda« haš v slovenskem gavnem mestu! To bi imelo katastrofalne posledice za klerikalno stranko tudi pri bodočih občinskih volitvah in bi še v naprej onemogočilo vsako upanje na kakršenkoli uspeh SLS. Cloveško je torej razumljivo, da se klerikalci na vso moč trudijo izogniti se ljubljanski kandidaturi. S komunisti in socialnimi demokrati jim je, kakor smo poročali, popolnoma spodletelo, glede narodnih socialcev in drja. Ravniharja pa baje še niso obupali. Vendar je smatrati, da tudi v tem oziru ostanejo njihovi napor brez uspeha, ker se nikdo noče vezati za propadlo politiko SLS. Klerikalcem torej ne bo preostalo ničesar drugega, nego da svoje voliče naženejo glasovati za enega ali drugega tujega kandidata.

V hrvatskih listih sicer širijo vest, da bo v Ljubljani SLS vendarle postavila svojo listo in sicer z drjem. Koroscem kot kandidatom. Ta vest je v toliko točna, da del vodstva SLS, ki se sramuje klavrne vloge klerikalne stranke v Ljubljani, pritiska, naj bi SLS vendarle postavila svojo kandidaturu in sicer v osebi drja. Korosca. Dr. Korosce pa to »inamucij« ravno tako krepko odbija, češ da je itak drugod pričakovati dovolj blamaž in ni treba se »lahkomiselno« izpostavljati še ljubljanski...

+ Proti povzicanju duhovniških plač iz Beograda javljajo, da pripravljajo vlada predlog, po katerem naj bi se duhovniškom matno izboljšale plače. Po tem predlogu bi n. pr. ljubljanski škof, ki ima ogromne dohodke od svojih škofskih veleposanostov, dobival še iz državne blaginje mesečno po 7000 Din! Mi smo mnenja, da naj bi se država pobrigala za izboljšanje gmošnega stanja osega dela duhovščine, ki danes dejansko živi v bedi, pri tem pa se postavila na stališče, da država zahteva od vsakega, ki mu ona pomaga, vsaj najprimitivnejšo lojalnost. Glasilo ljubljanskega škofa pa je z namero vlade sploh nezadovoljno. »Slove-

ne« smatra, da ni gentlemanlike, ako vlada sedaj skuša pomagati tudi duhovnikom, češ da dela to le zato, da bi duhovnike pridobila na svojo stran. Mi bi bili zadovoljni, ako bi vladi uspelo, da pridobi duhovnike ne na svojo stran, pač pa na stran države. Tega se glasilo ljubljanskega škofa očividno boji in zato komaj pokriva svoje nezadovoljstvo nad vladino nameru. Ljubljanskemu škofu res ni za tistih 7000 Din, on ima milijonske dohodke in lahko pogreša državno podporo. Dokler pa od svojega izobilja ne da niti dinarja za razne uboge kaplane in hribovske župnike, bi se ne smel tako cinčno izražati o plemenitem načrtu vlade. »Slovenčev« izjavljaja dajejo vsem tistim, ki smatrajo, da ima država mnogo nujnejših stvari nego so duhovniške plače, novih in zelo učinkovitih argumentov v roko.

+ Hrvatski seljak pri hrvatskem kralju. Pod tem naslovom obravnava »Slobodni Seljak«, glasilo Lovrekovičeve HRSS, v uvodniku nedavno Lovrekovičovo avdienco in pravi: V četrtek je kralj prvič spregovoril s pravim predstavnikom hrvatskega seljštva, kajti Vinko Lovreković je prvi seljaški narodni zastopnik, ki je bil sprejet v avdienco. Iz razgovora s kraljem je Lovreković dobil čvrsto prepričanje, da je v bodoče izključeno, da bi se med kralja in hrvatsko seljštvo zopet vrinili kakih nepoklicanih posredovalci, ker bo odslej hrvatski seljak zahajal v kraljevski dom s istimi obhčuti kakor v svojo domačo hišo, kajti tudi v veliki, slajni kraljevski palači biva potomec srbskega seljaka — kneza Karagjorgija. Kralj pa je iz razgovora z Lovrekovićem mogel spoznati, da je hrvatski seljak pričel misliti s lastno glavo, in čim se je to zgodilo, ga je prvi korak vedel k svojemu narodnemu kralju.

+ Radič ne gre preko Save in Drine. Radič je postavil svoje kandidature v Prečanjih, onstran Save in Drine pa se ne upa radi žalostne pretveze, »da ne bi škodovali Ljubi Davidoviću«. Tudi po Macedoniji so ga minile skomine in je enaki zastopnik HRSS v Beogradu izjavil tamošnjemu dopisniku »Hrvata«:

da HRSS navzile ponovnim pismom iz Macedonije ne bo tam postavila svojih posebnih list, da ustreže — Davidoviću — v želji. V ostalem je »zastopnik HRSS v Beogradu« prepričan, da bodo radičeve liste itak pridobile večje število mandatov v Bosni, Dalmaciji in Vojvodini. Kako da ne tudi v Sloveniji, kjer Radič napram dr. Koroscu ni tako ustrežen, lživ kakor napram Davidoviću, o tem se je v Beogradu zastalil »zastopnik HRSS« pozabil izjasniti.

Iz demokratske stranke

V nedeljo 21. t. m. bo v Grosupljah seestanek somišljenikov JDS in vseh prijateljev, ki žele enotnega nastopa pri volitvah. Na sestanku bo poročal srečni kandidat g. Zehal, trgovec in posostnik v Rudniku. Sestanek bo ob 10. dopoldne. Lokal bo pravdočasno javljen. Isti dan bo seestanek v St. Jurju pri Grosupljah, katerega se udeletiti tudi g. Zehal.

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUSTEV.

V petek, soboto in nedeljo se vrše naslednja predavanja:

V petek, 19. t. m.:

Zalog: Prof. dr. Fran Čadež: »O brezizloženem brojavu in telefonu«. Ob 8. zvečer v šoli.

V soboto, 20. t. m.:

Ježica: »Stojan Bajd«: »Razvoj in postarenek verstev«.

Slika: Dr. Fran Čadež: ob 8. uri zvečer v gostilni g. Stepica »O zemeljskih katastrofah«.

Trbovlje: Anton Podbevšek, ob 3. pop. »Miselni razvoj evropskega človeštva«. Več na plakatih.

V nedeljo, 21. t. m.:

Grosuplje: Milan Cimerman v gasilnem domu ob 9. dop. »O davkih in takeh«.

Borovnica: Prof. Nande Marolt v toškolem domu ob pol 8. zjutraj »O pomenu Sokolstva med Slovenci«.

Mojstrana: Lovro Tepina ob 8. zvečer »O prvi pomoči živini v sili«.

Jurše: Anton Likosar pri G. Marinku ob 8. pop. »O splošnih gospodarskih vprašanjih«.

Smartno pri Litli: Vladimir Kureš, okr. ekonom: »Splošna gospodarska vprašanja«. Več na plakatih.

Predvor: Prof. Fran Dolžan »O potrebah«. Več na plakatih.

Vrhnika: Josip Zupančič nadaljuje v sodelski dvorani ob 3. pop. s svojim tam običajnim predmetom. Več na plakatih.

Jasnejše o vseh tu navedenih predavanjih je za posamezna kraje razvidno na lepkih, kateri so bili pravočasno razposlani. Opozorjamo interese na vsa predavanja in jih vabimo k obilni udeležbi.

Po svetu

— Prof. dr. Emil Ott umrl. V ponedeljek je umrl v Pragi v starosti 80 let slavni češki učitelj civilnega prava in eden najplodnejših praviških pisateljev češkega naroda. Kot 27letni advokat se je prof. Ott habilitiral v Pragi kot privatni docent za civilni proces. l. 1870. je postal redni profesor, štirinrat je bil dekan, opetovano rektor praške univerze. Njegovo ime je bilo znano po vsaj Evropi. Odločno je sodeloval pri velepotrebni reformi avstrijskega civilnega procesa l. 1895. Prof. Ott je bil pod Avstrijo član gospodarske zbornice in drugi predsednik državnega sodišča. Mnogi slovenski juristi so bili njegovi učenci in se ga hvaležno spominjajo kot sicer strogega, a pravičnega in predvsem nad vse izvrstnega učitelja pravne vede. Ob prevaru se je nahajal prof. Ott že v pokoju ter je v zadnjem času podlegel težavem svoje visoke starosti. Češka praviška veja je izgubila v njem enega svojih največjih tvorcev. Slava njegovemu spominu.

— Težkeče politike vlade. Politična vlada je prišla nenadoma v nove težkoče. Podkomisija za proračunska vprašanja je namreč z veliko večino odklonila proračunski provizorij za prvo četrtletje 1925 in je dovolila vladi sredstva samo za en mesec. Proti vladnemu predlogu so glasovale vse stranke desnice in narodnoznanjinske. Ministrski predsednik Grabaki je uvidel težavno položaja, radi tega glasovanja in se pogaja sedaj s strankami glede kompromisa. Izjavil je, da bo stavil v parlamentu vprašanje zaupnice, ako se ne dovolijo vladi krediti najmanj za dva meseca. Odloditev je bila odložena na ta način, da je bilo proračunska vprašanje v parlamentu v torek odstavljeno z dnevnega reda, da se omogočijo vladi porajanja s strankami.

— Brind za Cunov garancijski načrt. »Daily Telegraph« poroča, da propagira bivši francoski ministrski predsednik Aristide Brind poseben načrt za jamstvo zaščitne Francije, ki obstoja v sklenitvi pogodbe med Nemčijo, Francijo, Anglijo in Italijo. Za udeležitev tega načrta skuša dobiti tudi privoljenje Mussolinija. Predlog temelji na ideji, ki jo je l. 1923. nemški veleposlanik v Ameriki, po naročilu državnega kancelarja Cuna predložil ameriškemu državnemu departamentu. Francoski delegati v Svetu Zvez narodov se namreč boje, da bo Anglija končno odklonila ženevski protokol.

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupnje na najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom l.

Bagdadski kalif

Naši kraji in ljudje

Proslava kraljevega rojstnega dne

Skromno, zato pa tem iskreneje so včeraj vsi pošteti in narodno čuteči državljani proslavili rojstni dan prvega jugoslovenskega vladarja, ki je osvobodil in združil ves troimeni narod in pod čegar spretnim vodstvom je nastala konsolidirana država, ki je tako napredovala, da ni več daleč čas, ko bo Jugoslavija v evropskem političnem konceptu tudi v resnici zavzemala ono mesto, ki ji gre po njenem prirodnem bogastvu in duševnih virih.

Ljubljana, severna prestolnica države, je bila bogato okrašena z državnimi in narodnimi zastavami. Po državnih uradih je počivalo delo, šole so praznovale in od 9. do pol 11. dopoldne so bile zaprte tudi trgovine. Ob 9. dopoldne se je zbirala ljubljanska posadka pred vojašnico vojvode Mišića, kjer se nahajala pravoslavna kapela. Prota Dimitrije Janković je odslužil kratko službo božjo. Istočasno je daroval evangeljski župnik g. Lange zahvalno daritev v protestantski cerkvi. V katoliški katedrali je bila slavnostna služba božja, ki jo je daroval škof dr. Jeglič ob številni asistenci duhovščine in so ji prisostvovali med drugim: veliki župan dr. Baltić, generala Stojanović in Živković, ljubljanski gerenti dr. Puc, Josip Turk in Anton Likozar, ljubljanski konzularni zbor, načelniki državnih in civilnih oblasti ter korporacij in številno občinstvo. Po maši se je vršilo defiliranje posadke ob zvokih godbe dravske divizijske oblasti, ki je napravilo na množico občinstva najlepši vtis. Veliki župan dr. Baltić je sprejemač čestitke v vladni palači, divizijski komandant Stojanović pa v Oficirskem domu.

V Mariboru dobiva proslava kraljevega rojstnega dne vsako leto slovesnejše lice. Že na predvečer je viselo po mestu netrojni narodnih in državnih zastav, zjutraj pa so topovski streljavalji počeli slavnostnega dne. Šolska mladina to pot ni opravila samo običajne slavnostne maše, temveč se je v vseh šolah obrazložil pomen te domovinske proslave. V stolni cerkvi je opravil slovesno mašo škof dr. Karlin ob navzočnosti zastopnikov civilnih in vojaških oblasti. Božja služba se je opravila tudi v evangeljski in pravoslavni cerkvi. Trgovine so bile proti poldnevni zaprte. Zvečer je častniški zbor mariborske garnizije priredil svečan ples v Götzovi dvorani. Prisoten je bil ves oficirski zbor z brigadirjem Nikolčevićem in zastopnikom mestnega komandanta polkovnikom Bleiweisom, načelniki uradov, društev, korporacij, šol in drugih zavodov. Častno so bili zastopani tudi zastopniki gospodarskih krogov. Prireditve so posetili med dru-

gimi veliki župan dr. Pirkmajer, oba srezka poglavarja dr. Ipavc in Ivo Poljanec, minister n. r. dr. Kukovec, mestni podžupan dr. Lipold, finančni ravnatelj dr. Povalej, državni pravnik dr. Grasel, predsednik okrožnega sodišča Peitler, vodja policijskega komisarjata nadsvetnik Kerševan, za trgovski gremij veletrovec Pinter, za podružnico Zveze industrijev dr. Pipuš, za mariborsko sokolsko župo br. dr. Kovačič, za Slov. čitalnico Kejžar, za Jugoslov. češko ligo dr. Reisman, za Slov. planinsko društvo ravnatelj Župančič, za Glasbeno Matico dr. Tominec, več občinskih svetnikov itd. Tako je ta prva letošnja družabna večerna prireditve častno otvorila zimsko sezono v Mariboru.

V Celju je bila za katoličane zahvalna daritev v farni cerkvi sv. Danijela, za pravoslavno občino v vojašnici in za protestante v evangeljski cerkvi. Po službi božji je sprejemač srezki poglavar celjski čestitke zastopnikov posameznih uradov, društev in korporacij na srezkem poglavarstvu. Zvečer je bila bakljada celjske garnizije po mestu. Šolska mladina je praznovala ta pomembni dan s šolsko mašo in z običajnimi šolskimi slavnostmi, na katerih se je zlasti vzbujala v mladini ljubezen do skupne domovine in vladarske hiše. Raz vseh državnih uradov in tudi mnogih zasebnih hiš so visele državne in narodne trobojnice. Obrat je počival v vseh državnih uradih, v zasebnih pa med slavnostno službo božjo.

V Zagrebu se je vršila na kraljev rojstni dan velika vojaška parada. Pogled nanjo je bil naravnost imponanten, ker so nastopile vse enote: pehotni polki, artiljerija, konjenica, tehnične čete z reflektorji in saniteji, ki so defilirali pred armijskim komandantom generalom Turakovićem v prisotnosti generalov Uzun Mirkovića in Srečkovića, velikega župana dr. Zvonara ter civilnih dostojanstvenikov. Kljub protigatitaciji je tudi mnogo zasebnih hiš razobesilo zastave. Svečani obredi so se vršili v katoliški in pravoslavni cerkvi, v sinagogi ter evangeljski cerkvi.

Beograd je kljub vladarjevi odsotnosti v Skopju praznoval njegov rojstni dan kar najslavesneje. Službi božji v saborni cerkvi, ki jo je opravil patrijarh Dimitrije, so prisostvovali vsi v prestolici navzoči člani vlade z ministrskim predsednikom Pašićem na čelu, diplomatski zbor, generaliteta in vsi visoki dostojanstveniki. Popoldne je svirala na Kalimegdanu muzika donavske divizije, na Terazijah pa kraljeva garda. Imenoma vlade je čestital kralju v Skopju k rojstnemu dnevu minister pravde dr. Edo Lukinić.

V Skopju so se vršile že v torek velike priprave za vladarjev rojstni dan

in za slovesno odkritje spomenika junakom, padlim za svobodo in ujedinjenje. Včeraj ob 11. dopoldne je imel metropolit Varnava v katedrali zahvalno daritev, kateri je prisostvoval tudi kralj. Po maši je kralj prisostvoval z načelniki oblasti odkritju spomenika, ki ga je prevzel imenom občine v varstvo skopljanski župan.

Povodom kraljevega rojstnega dne so bile včeraj zaprte tudi vse borze v državi.

Karambol dveh parnikov pred Beogradom

V torek popoldne se je zgodila na Donavi pred zemunskimi pristaniščem težka nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtv. Ladja »Nera« je krenila točno ob 4. pop. iz zemunskega pristanišča proti Beogradu. Istočasno je prihajal iz Beograda parnik »Vardar«, lasti brodarškega sindikata. Vseč velike megle in gostega mraka je vladala skoro popolna tema. »Nera« je živigala in zvonila, »Vardar« pa je kljub megli plul brez signalov naprej. Kapitan »Nere« ga je opazil šele, ko je bil tik pred njim. Trčenje je bilo neizogibno, vendar pa se je krmarjem obeh ladij v zadnjem trenutku posrečilo, da sta ladij vsaj nekoliko okrenila in tako preprečila popolno katastrofo, ki bi imela usodopolne posledice. »Vardar« je zadel s sprednjim delom krova v sredini »Nere«, ki je bila vržena na stran in potisnjena na neko plitvino, kjer se je prevrnila. »Vardar« je sicer ostal na vodi, zlomljen pa mu je bilo krmilo.

Radi karambola so potniki na obeh ladjah popadali na tla, megle in tema pa sta povzročila med njimi strahovito paniko. Mnogi so hoteli poskakati v vodo in se s plavanjem rešiti na obrežje. Hladnokrvnosti kapitanov obeh ladij pa se je končno vendarle posrečilo pomiriti potnike in jih odvrtiti od nevarnih korakov. Obe ladij sta klicali na pomoč, vendar pa je bila reševalna akcija radi megle močno otežena. Šele po trdnih velikih naporih se je parnikom, ki so prihiteli iz Beograda na pomoč, posrečilo dvigniti »Nero« iz plitvine in jo prepelati v beografsko pristanišče, kjer je izkrcala svoje potnike.

Nepismenost se krči

Kmalu po našem osvobojenju se je pokazala nujna potreba pobiranja nepismenosti v vseh krajih naše države. Na zapadu Jugoslavije je bila ta naloga sicer lahka, kajti tu, kjer je bila civilizacija v razmahu že »vose« desetletij, je bilo le malo ljudi, ki ne bi znali brati in pisati. Med Slovenci se najde dandanes le malokdo, ki bi v svoji sramoti bil analfabet. Težje je v tem oziru med Hrvati in Srbi. Zastalo ljudstvo je samo na sebi nedolžno pri napakah, ki so jih zakrile predvečerje oblasti. Pomanjkanje šol je bila krivda prejšnje Avstrije, ki je menila, da je dovolj, če znajo brati in pisati Nemci in drugi sovražniki Slovanov. Nas je hotela držati v odvisnosti na ta način, da nam je zadrževala ustanovitve kulturnih institucij, katere pospešujejo splošno izobrazbo.

Da se stari grehi vsaj nekoliko zabrišejo in odpravijo, so se ustanovili po našem narodnem osvobojenju posebni analfabetični tečaji. Vodili so jih večinoma poštvalni inteligenti, ki so se v ta namen preselili na kmote, kjer daleč proč od sveta. Letos se vrši pregled uspeha teh učnih tečajev, ki kažejo prav lepe rezultate. Najboljše uspehe so dosegli pobiraleci analfabetizma v Dalmaciji, potem pa še v Bosni in Srbiji. V Dalmaciji je padlo število nepismenih ljudi za sedem odstotkov. V dalmatinskih okrajih je se-

Ljubljeno Ljubljankam Alfons Fryland
in krasna MAC MARSCH nastopata od danes 18. do sobote 20. t. m. v
krasni od arca ganljivi moderni drami

Arabella

Krasni posnetki iz zadnje velike konjske dirke v Parizu!

Izredno dobro uspele fotografije!

Predstave vsak dan ob 7.5, 8. in 9. uri. Ob nedeljah in praznikih tudi ob 11. in 3. uri. — Pri večernih predstavah sodeluje obse priljubljeni in najboljši umetniški orkester v Ljubljani!

Tel. 730 Kino Ljubljanski dvor Tel. 730

daj najmanj analfabetov v Sibeniku, kjer je morda le še 10 do 11 % nepismenih državljanov. V Bosni, kjer je bilo poprej okoli 75 % analfabetov, se je število skrenilo na 48 %. Najbolj pa se je pri pobiranju analfabetske akcije obnesel travniški okraj, kjer je le še 29 do 31 % nepismenega prebivalstva.

Tudi v Srbiji, zlasti Stari Srbiji, je število nepismenega ljudstva prilično padlo. Računa se, da se nahaja na tem ozemlju še okoli 40 do 42 % analfabetov. V Južni Srbiji se niso mogli tečaji dovolj razviti, toda kljub temu se je nepismenost zmanjšala za gotov odstotek.

Po načrtih, ki jih ima prosvetno ministrstvo v Beogradu, se bo nepismenost še vnaprej brezobzirno pobijala. Obstoji načrt, da mora v teku nadaljnjih treh let število analfabetov tako pasti, da bo povprečno računano, v celji državi le še deset, kvečjemu petnaest odstotkov nepismenih ljudi. Na tej zeleni vešici je že davno Slovenija, blizu se ji Hrvatska in Slavonija, Vojvodina in Dalmacija. Kot je videti, bo največ dela v južnih krajih naše domovine. Prosvetno ministrstvo že ima odobrene kredite za pobiranje analfabetizma in jih bo, kakor doslej, sistematično uporabljalo v prid naše bodočnosti.

Dopisi

JEZICA. V soboto dne 20. decembra točno ob 8. uri zvečer predava v šoli na Jezici g. Stojan Bajič »O nastanku in razvoju verske«. Vsaj prijatelji izobrazbe iskreno vabjeni. Predavanje je izredno podučno in zanimivo. — DPO.

TRŽICA. Sobotni protestni shod klerikalcev proti odstavitvi vodje osnovne šole Vidra, je bil prav klavrn. Staršev, v katerih imenu je bil sklican shod, je bilo zelo malo, večina se je rekrutirala iz Marijinih devic in nedorastlih otročarjev. Imenom centra je govoril na shodu dr. Mohorič iz Ljubljane, imenom tržičkih klerikalcev župnik Škrbec kot zadnji je pa nastopil slavni govornik izza vojaškega shoda na Brezjah, knjigovodja Cham. Za koga je govoril ta, ne vemo; gotovo ne za starše, ker nima otrok v šoli, mogoče je zastopal gozdarski urad barona Borna v Puterhofu? Hudega ni bilo, klavrn, kakor se je vršil, se je shod končal. Novi nadučitelj je prevzel svoje posle; gozdnice klerikalcev z nasiljem pa so se razbihnile kot pene. Tečica klerikalcev ne bo ustrašovala celega Tržiča.

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče ponovi v nedeljo dne 21. t. m. ob pol 4. uri popoldne »Smrt majke Jugovičeve«, ki je s svojo veličastnostjo v dejanju in besedi pri prvi uprizoritvi silno učinkovala. Igra, pri kateri sodeluje okrog 80 oseb, je izvrstno naštudirana in ravno tako opremljena. 3536

JESENICE. Podružnica »Jadranske Straže« priredi v soboto dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v risalnici ljudske šole javno predavanje o ciljih in namenih »Jadranske Straže«; predavatelj g. dr. L.

Böhm, ravnatelj ljubljanske trgovske akademije. K obilni udeležbi vabi odbor.

HRASTNIK. V našem Narodnem domu je kakor v mravljišču: nešteto rok giblje — vrše se zadnje priprave za slovesno otvoritev; medtem ko opravljajo poštvalni profesionalni zadaja svoja dela, se društveni večer za večerom urijo in pripravljajo, da bodo nudili posetnikom otvoritvene slavnosti čim več zave in užitka. Zlasti je na delu »koster«, ki bo spremljal F. Molinskega spevoigro »Volkašin« ter tudi sicer izpolnil dober del obirnega sporeda; »vručimo« nado, da bo pod taktirko spretnega in poštvalnega pevovodje, oz. kapelnika g. Dav. Čandra zadovoljil tudi razvajenejšo uho. Upamo pa tudi, da ne bodo za orkestrom mnogo zaostali naši divletanti na gledališčnem odru; saj izgleda, da se prav vsi zavedajo veličine predstojne slavnosti ter bodo v tej zavesti storiili vse, kar je v njih moči. Zelim jim najlepšega uspeha ter izrecno nado in željo, da pride ta odlična poštvalnost v meso in kri vseh sodelujočih tako, da nam bo nudeno tudi v bodoče večkrat osvežujoče zabave in duševnega razvedrila, ki je človeku po trudopolnem delu tako potrebno in sio ga doslej težko pogrešali. — V ostien pa kličemo s konzorcijem za zgledbo Narodnega doma, tako domačinom kakor tudi prijateljskim društvom in cenj. obstvstvu v Trbovljah, Zagorju ter drugih sosednjih krajih: Posetite nas ob p. niki otvoritve Narodnega doma v soboto dne 20. decembra ob pol 8. uri zvečer in v nedeljo ob 3. uri popoldne v največjem številu. Sedanjim težkim časom primerna vzpostava pač omogoča vsakomur udeležbo.

ŠTEPANJA VAS. Dne 14. t. m. je bil ustanovni občni zbor podružnice »Kole jugoslovenskih sester« v Štepanji vasi. Pričujočih je bilo nad 80 članic. Izvoljen je bil z vzklikom sedeči odbor: Likar M., predsednica, Leben F., podpredsednica, Zgur M., tajnica, Lokar Z., blagajničarka, Kosmač Z., gospodarica, Štrukelj A., Babšek M., Hlebš I. in Pogacnik P., odbornice. Po oficijelnem delu se je razvila živahna čajanka. Kot prva ustanovna članica je pristopila sestra g. Franja Tavčarjeva, ki je na čelu večjege števila ljubljanskih Kolašic prisostvovala obč. zboru. Sestre, posnemajte jo!



Vaše ognjišče bo veselo in vedro, ako ste vi sami, milostiva, smehljaj, ako vi sami uginate. Redna uporaba Krema Simon (Crème Simon)

po dovršeni toaleti na se vzlazni koži vam povrne čisto in vedro polt, milo in svežo kožo ter brezhiben obraz. Ona prepreči in odpravi vsakovrstne razpoke na rokah, rdečico, raskavo kožo ter vsako draženje kože.

Prodaja se povsod: krema, puder in milo Simon Parfumerie Simon, 59, Fg. St. Martin, Paris

Bartolomejska noč

Razkožna historijska ljubavna drama iz dobe okrutne kraljice Katarine di Medici. V glavni vlogi ena največjih filmskih zvezd, krasotica

Norma Talmagde

katere filmi se radi visoke cene istih v Ljubljani še niso predvajali. Ta prekrasni film, ki ga spremlja vsebinski primerna godba vam

18., 19. in 20. decembra — predvaja

Elitni Kino Matica

(vodeči kino v Ljubljani)

Prednaznanilo: MIA MAY v svojem najnovejšem filmu

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Četrtek, 18.: »Veronika Deseniška«. E. Petek, 19. ob 3.: »Mogočni prstan«. Mladinska predstava pri znižanih cenah. Izv. Sobota, 20.: »Magda«. Premijera izvirne drame. D. Nedelja, 21. ob 3.: »Pri Hrastovihi«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ob 8.: »Danes bomo tiči«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. Ponedeljek, 22.: »Veronika Deseniška«. F.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 18.: »Jenuta«. D. Petek, 19.: Zaprto. Sobota, 20.: »Rigoletto«. A. Nedelja, 21.: »Tosca«. Gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simenca. Izv. Ponedeljek, 22.: Zaprto. Torek, 23.: »Pikova dama«. Gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simenca. B.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 18.: »Razporoka«. C. Petek, 19.: Zaprto. Sobota, 20.: »Razporoka«. A.

Dve dramski premijeri

v Mariboru

Kakor v Ljubljani, so »Peterčkove poslednje sanje« tudi v Mariboru napolnile gledališče do zadnjega kotička, zlasti v nedeljo, pri popoldanski predstavi. Vse seli smo bili te »božične povesti«, kakor jo imenuje pesnik Pavel Golia, veseli pesnitve, polne mehke in nežne poezije, dihaajoče tajinstveni čar svete noči. Suet ni niti nov niti samo naš, vendar ga je pesnik srečno postavil na slovenska tla: v bajno Matjevo volilno in na Gorjanec. Posebna dikta pesnitve je njen lep jezik. Zal, se ni vedno uveljavljati tudi na pozornici, kjer so se pogosto izgubljali stih v šumu in nemiru mlade publike, deloma pa jih ni bilo izbiti radi preslebe izgovorjave poedinih igralcev. Mestoma je tudi preveč stihov, kar ima za posledico popuščanje pozornosti. To velja predvsem za materine monologe, ki so radi svoje dolžine ostali brez pravega učinka. Spreten režiser bi s pametnim žrtanjem mogel ta nedostatek popraviti uprizariv v korist brez škode za enotnost in umetniško vrednost pesnitve.

Režijo je vodil g. Kovič, ki je pokazal mnogo razumevanja za otroško duševnost

ter je z razmeroma preprostimi sredstvi ustvaril umetniško zaokroženo celoto. Izkazal se je tudi v vlogi princa lazurnih dalj, čigar posrečena maska je vzbujala pri naših malčkih največ pozornosti. Peterčka je podala gd. Savinova. V prvi sliki ni bila najboljša, ker ni znala ustvariti figure težko bolnega dečka. Pozneje pa se je dvigala više in više, tako da nas je docela zadovoljila. Izvrsten kakor vedno je bil g. Zeleznik v vlogi čarodeja, dobri pa tudi vsi ostali igralci, tako g. Grom kot kralj Matjaž, ga. Gabrijelčičeva kot kraljica vil, gd. Kovačičeva kot čarodejka žena in g. Škeri kot oče Hrast. Posebno moramo še omeniti dražestno postavlo malega Jezuščka. Eno napako, ki jo je treba upoštevati zlasti pri mladinskih predstavah, so pač imeli skoro vsi: govorili so prenerazločno. Pri prihodnjih predstavah bo treba to hitro odpraviti. Splošni utis uprizoritve pa je bil, kakor rečeno, zelo ugoden. Zeleti je samo, da jo posetijo naši malčki v čim največjem številu, s čemer pa ni rečeno, da je lezanje. Ljudje, ki so si znali ohraniti smisel za preprosto lepoto pravljice, bodo pri njej uživali.

Naslednja premijera je bila duhovita Sardoujeva veseliga »Cyprienne« (Divorcees!) ali kakor jo je imenoval prevajalec, ravnatelj Bratina, »Razporoka«. Polna duhovitih domislekov, z elegantno, pristno francosko konverzazio, je to ena izmed tistih redkih veseliger, ki ob-

vladujejo pozornice že desetletja, pa so še vedno sveže in aktualne. Prevajalec je delo skrajšal, izpuštil nekatere manj važne osebe ter ga v splošnem prav posrečeno priredil za slovenski oder. Dejanje je znano. Mlada, temperamentna žena se želi osvoboditi zakonskih spon. Njen mož je dovolj pameten, da izpolni njeno željo ter jo zaroči s njenim ljubimcem, ki v tem hipu prevzame vse neprijetne soprograne lastnosti, dočim postane mož razigrano vesel in nežen, skratka, zabavnejši in boljši, kakor je bil kdaj poprej. Končno uvidi Cyprienne, da ji zamena ne bi prinesla ničesar boljšega, zato se vrne k svojemu možu.

Uprizoritev ni bila slaba. Režiral je gospod Bratina, ki je nastopil tudi v vlogi pametnega soproga. Podal ga je dobro, kakor smo tega pri njem vedno vajeni. Nismo se pa mogli ubraniti misli, da bi bil morda v tej vlogi boljši g. Grom. G. Bratina je mečan v podajanju kmetstkih tipov, grč, posebnosti: tu zna vedno najti individualno noto, dočim upliva v salonskih igrah bolj medlo. Slično mnenje moramo izreči o vlogah Cyprienne in Adhemarja. Prvo je igrala ga. Gabrijelčičeva. Pokazala je vse, kar je znala, vendar se ni mogla prav razviti. Zdi se nam, da je njena moč v smeri tragedije, kjer bi utegnili biti izvrstna. Adhemarja je igral g. Kovič. Pri njem smo vajeni boljše igre in izvrstnih mask. V tej predstavi je bila maska precej ponesrečena.

igra pa srednja. Morda bi ne bilo slabo, če bi nastopili v imenovanih treh vlogah g. Grom (kot Prunelles), g. Zeleznik (kot Adhemar) in gd. Kovačičeva (kot Cyprienne). Poizkus bi se gotovo obnesel, ker bi se s svojimi temperamentnimi boljše uveljavili v dejanje. Sploh bi morala pri razdelitvi vlog odločiti primerna igralska osebnost, kakaj le z njo je podana garancija za dober uspeh.

Ostali igralci so povsem zadovoljili, naravnost izvrsten je bil natak g. Kokota. Incenacija je bila vzorna, režija manj. Tretje dejanje je bilo slabotno, nema igra natakarjev v začetku dejanja je trajala predolgo, molk med večerjo obeh zakoncev je dolgočasil. A to so nedostaki, ki se lahko popravijo. Gustav Silih.

Naši oblikujoči umetniki in pariška razstava leta 1925. Prejeli smo: Mednarodna razstava za moderno dekorativno in obrtno umetnost (Exposition internationale des arts décoratifs et industriels modernes), ki se bo vršila sledečega leta v Parizu, je začetkom lanskega leta vzbudila zanimanje umetniškega združenja. Na inicijativo zagrebške sekcije je bila poslana dne 15. februarja 1925. obširna adresa ministrstvu prosvete v Beograd, ki je vsebovala konkretne predloge, kako naj bi se te važne razstave mogli udeležiti na dostojni način Jugoslovenci. Uduženje je zastopalo v tej adresi mnoge, da je umetnostna obrt v naši državi

„LUKULO“-dišave v zavočkih so najboljše.

Iz življenja in sveta

Knjižni avtomobil

Po ameriškem vzorcu se je pred kratkim tudi največja trgovina z različnimi predmeti na Švedskem, Nordiska Kompaniet v Stockholmu, odločila za posebne avtomobile, ki jih je poslala na deželo z velikimi zalozami knjig.

Naloga teh avtomobilov je, da vozijo od kraja do kraja, posebno pa da obiščejo samotne hiše na deželi. Z vsakim avtomobilom se vozi poseben strokovnjak, ki posuša ljudem različne knjige in jim svetuje s katerimi dobrimi knjigami naj založijo svojo domačo knjižnico.

Knjižni izvedenci morajo posebno paziti na to, da imajo v zalogi vedno dovolj takih knjig, ki omogočajo ljudem učenje raznih jezikov, spretnosti, splošnega in strokovnega znanja itd. Glavni moment pri taki prodaji knjig je, da pride kolikor mogoče mnogo čitav med narod. Zato so cene zelo nizke in tudi si čer kupni pogoj izredno ugodni. Večinoma se prodajajo knjige na obroke, za katere dovoljujejo avtomobilom dodeljati strokovnjaki vse mogoče olajšave.

Peskus s temi »literarnimi avtomobili« se je tudi na Švedskem izvršno obnesel. Ne zadostuje namreč samo, da obišče potnik svojo klijento in ji na podlagi vzorcev ponuja knjige, sklene z njimi kupčijo in potem da pošlje založba kupcu knjigo po pošti. Razpečati se da blago večinoma nalaga, ako ga zainteresirano kar na mestu prodaja, ker ga čisto takoj potrebuje in ne utege nanj čakati po cele tedne, da mu ga dostavi pošta ali železnica.

Morda bi se tak način prodajanja obnesel tudi pri nas.

Neprijetna reforma za nemške poslance

Nemški volilci, ki so prošlo nedeljo oddali glasove za svoje kandidate, so izvolili skupno 493 poslancev. Pred vojno pa je nemški parlament štel 397 ljudskih zastopnikov. Nova zbornica šteje torej skoraj sto poslancev več kakor nekdanji parlament. In zdaj je nastalo vprašanje: kako napraviti prostor za novih sto poslancev? Vprašanje ni bilo lahko, praktični Nemci pa so ga vendarle rešili z veliko spretnostjo.

Nadrt graditelja nemške zbornice je predvideval svojčas samo 397 sedežev za ljudske zastopnike. Ker pa je ostalo v zbornici še nekaj prostora ob strani, so napravili tam več podolgovatih divanov, na katerih so poslanci počivali, kadar so se čutili utrujeni. Poročila pripovedujejo, da se je vrtil za ta udobna ležišča v nemškem parlamentu hujši boj kakor za poslanske mandate. Zlasti po obodu je bilo številno reflektantov na divane za dremanje zelo veliko. Sedaj ne bo takih prepirov več. Zbornica se je namreč morala preurediti in morali so se izkoristiti vsi kolikarj prostornejši prehodni za nove sedeže. Odpravili so tudi divane, ki so se morali umakniti pultom za nove poslance.

Tako je novi položaj nemške poslanske zbornice izločil iz vrst narodnih zastopnikov vse tiste, ki nahajajo v parlament na počitek in spanje. Za naprej bodo taki poslanci morali vrtniti svoje »poslanstvo« doma ali pa v hotelu.

Polarne uganki.
Danski raziskovalec Knut Rasmusen je prepotoval ozemlje Eskimov od Grönlandije čez severni del Bafinove zemlje in vzdolž celega kanadskega nabrežja do Alaske. Na tej neizmerno dolgi in muč-

ni poti je našel v zalivu Hudson rod Eskimov, ki ni še nikdar videl drugih ljudi in niti šutil ni, da obstoja kaka zemlja razun tiste, na kateri prebiva sam. Narod, na katerega je naletel Rasmusen, šteje komaj 500 ljudi in živi od mesa severnih jelenov in belih medvedov. Na jesen primanjkuje tem Eskimom hrane, kajti takrat je lov na živali zelo slab. Eskimi trpijo vsako leto dva do tri mesece lakoto, vsled česar so zelo slabotni in tudi manjši od grönlandskih Eskimov. Jezik pa govori ta daljna veja Eskimov vendarle v bistvu isti kakor njihovi bratje drugod, kar potrjuje nazivljanje, da so imeli Eskimi nekoč svoje skupno središče. Na podlagi pripovedovanja Eskimov je začel Rasmusen raziskovati njihovo ozemlje in kopati ter je našel neke blizu zaliva Repulse razvaline večjega mesta ter pokopališča na katerih se nahajajo sledovi stare polarne kulture. Prišel je na sled 2500 lobanj, okostjem, časam, mečem in podobnim predmetom. Iz tega se da sklepati, da so Eskimi imeli višjo kulturo nego jo imajo danes ostali evropski narodi. Rasmusen kani napisati večje delo, v katerem bo obravnaval problem navedenih polarnih ugank in v katerem bo razložil še marsikaj, kar je Evropejcem danes še neznano.

Tašča vzrok zakonske razprtije

Nedavno je bil Dunaj prizorišče zakonske tragedije z nič kaj posebnim ozadjem. 32letna Ana Deringer je že od leta 1917. poročena s privatnim uradnikom Josipom Deringerjem. Zakonca sta se prva leta dobro razumela. Deringer je bil tudi v svetovni vojni ter se je vrnil domov zdrav in nepoškodovan. Mož in žena sta se imela rada, prepri pa se je naselil v hišo, ko se jima je pridružil Jožefova tašča, 59letna Anina mati Barbara Szimotovit, po poklicu babica. Od kar je prišla k zakoncem, ni več bilo božjega mira pod njuno streho. Večinoma so veljale njene zlobne ozanke zetu. Hči Ana je navadno pritegnila materinim besedam in tako se je vselej zadeva končala s prerekanjem, v hujših slučajih pa tako, da je zet ostavil hišo. Razprtje so se ponavljale tako dolgo, da je začel Jožefu življenje s taščo pod enim krovom presedati. Ker so stanovali njegovi starši v sosednji hiši, se je odšel od žene in njene matere ter se preselil k očetu in materi. Z Anjo pa se je večkrat srečal in kadar ni bilo zraven njene matere, sta se zakonca pogovarjala čisto mirno in brez predsodkov. Huda kri pa je prišla na dan vselej ko se je zakonca pridružil tašča, ki je neprestano sčevala svojo hčer na zeta.

Tako je bilo tudi zadnje dni. Deringer se je sestel v svojo ženo na ulici in ji je prigovarjal, naj gre k njemu, da bosta lahko živela kakor prej ko se še ni vmesavala v njuno stvar njena mati. Ana ni rekla niti da, niti ne, ko se je prikazala Barbara ter se začela upirati zetovega predlogu, čes, da je zanjo nesprejemljiv. Deringer je povabil Anjo na skupno večerjo v restavracijo, kar je žena pod-

maternini vplivom tudi odklonila. To je moža tako razjarilo, da se je skokoma podal na stanovanje svojih staršev, vzel tam očetov revolver in hitel z njim naravnost k Ani in tašči Barbari ter obe opasno ranil s petimi strelji. Nato se je javil na policijski stražnici, kjer so ga zasilili in pridržali v zaporu. Anjo in njeno mater so prepeljali v bolnišnico, kjer so jima odstranili kroglice ter ju oddali v zdravniško oskrbo. Ko se njuno stanje izboljša, bosta zaslišani in prideta skupno z Deringerjem pred sodišče.

Drama na morju

Pred kakimi 14 dnevi je zapustil francoski tovarniški parnik »Ciga« Port Louis na otoku Mavritziji na poti v Réunion v Atlantskem oceanu. Ladja je imela zelo mnogo petroleja na krovu.

Konaj pa je zapustil parnik pristanišče, se je vnel nevarni tovor. Več tankov s petrolejem je eksplodiralo. Neki kitajski potnik je padel v gorečo maso in je na mestu zgorel, drugega pa je zračni pritisk vrzel raz krov in je izginil v valovih. Med potniki je nastala strašna panika. Ena ženska je umrla vsled razburjenja. Del moštva in potnikov se je po lastili še dveh rešilnih čolnov, ostali so namreč zgoreli in je zapustil ladjo, ne da bi uslišali mile prošnje drugih potnikov.

V splošni zmešnjavi in vedno večji nevarnosti so se kapitan in častniki naravnost junaško trudili udušiti ogenj. Vendar ni vse nič pomagalo. Parnik se je začel potapljati. Ker je jela vdirati voda v spodnje prostore »Cige«, so eksplodirali kotli, in parnik je počasi izginil v valovih.

Rešilna čolna sta po trudopolnem veslanju srečno dospela v Réunion. Takoj je bila odposlana rešilna ladja na mesto drame. Od preostalih potnikov in posadke »Cige« je mogla rešiti ladja le enega mornarja in enega duhovnika, ki sta cele tri dni blodila po valovih, držeč se krčevito zadnjih ostankov ponesrečenega parnika, ki so ju držali na površju. Bila sta popolnoma odreenela.

× **Razsodba proti Hilidi Haniki pravomočno.** Kakor znano, je doželo so dišče v Brnu odklonilo prošnjo Hilde Hanike za obnovo procesa. Hanika je bila, kakor je »Jutro« že večkrat o tem pisalo, obsojena na smrt na vošalih, ker je dala po svojem sorodniku s pomočjo matere ustreliti svojega moža, kapetana češkoslovaške vojske Hanika. Njen zagovornik je vložil priliz, ki ga je pa višje deželno sodišče zavrnilo in potrdilo razsodbo prve instance. Smrtna obsodba Hilde Hanike je postala s tem pravomočna.

× **Konzul Pollatschek aretiran v Parizu.** Dunajski policija je dobila, kakor je »Jutro« že zabeležilo, pred kratkim sporočilo iz Pariza, da je tamošnja policija izsledila hiterko hotelirja iz Omundna, Frido Fuchsovo, ki jo je, kakor znano, odvedel njenim staršem pustolovec Pollatschek, ki se je izdal za argentinskega konzula dr. Pol-

landra. Iz Pariza je prišla v ponedeljek na Dunaj brzojavka, da se je tamošnja policija posrečilo prijeti tudi Pollatscheka, za katerim je poslalo okoližno sodešče v Welsu na Zgornjem Avstrijskem tiraleo.

× **Znanstvena raziskavanja v Mongoliji.** Mongolija se vedno bolj udeležuje znanstvenega dela civilizacije. Zlasti mladi mongolski vseučiliščniki razvijajo na tem polju izredno marljivost. Mongolska vlada je obljubila

slavnemu raziskovalcu Kozlovu veliko podporo, da bi mogel ustanoviti novo naravoslovno in zemljepisno društvo. Kozlov, ki ima svoj stalni sedež v Urgi, glavnem mestu Mongolije, namerava preiskati staro izumrlo mesto Hara Hoto. Doslej so našli v starih kitajskih grobovih orožje in dragocenne napisi in razne črepanje lepih posod. Povsod se kaže veliko zanimanje za nadaljnji potek izkopavanja starih naselbin.

Komunistična propaganda v Franciji

Pariz, 15. decembra.

Priznanje sovjetske Rusije in prihod boljševiškega poslanika v Pariz sta dala francoskim komunistom novo oporo za propagando. Pri Jauresovem pogrebu so komunisti prvotni disciplinirano nastopili na ulicah in javno izpovedali, da se pripravljajo na polno borbno. Francoska vlada je postala pozorna, policija je šla na delo in v kratkem času odkrila stvari, ki so globoko razburile francosko javnost, kajti pokazalo se je, da komunistična nevarnost ni samo prazen bavljav za politične otročaje.

Policija je odkrila tajno Leninovo šolo v Bobigny poleg Pariza. Sto stražnikov v civilnih oblekah se je neopazno odpravilo v avtomobilih v Bobigny, kjer so obkolili boljševiško šolo, vdrli v učilnico na veliko presenečenje pridnih učencev, ki se gotovo niso razveselili take inspekcije. Poslušno so se dijaki odzvali pozvemu: »Roke kvitk« in se pustili preiskati. Policija je našla mnogo zanimivega gradiva in zaplenila tudi »preparacije« pridnim študentom.

V teh »preparacijah« so zabeleženi lepi nauki, ki so jih dajali boljševiški profesorji svojim učencem, kako naj se hujšajo ljudske mase proti obstoječemu družabnemu redu, ki se mora z revolucijo strmoglaviti, in kako naj se vodi boj proti buržoaziji. Med slušatelji jih je bilo mnogo, ki niso francoski državljani; te je policija takoj prišla in spremlila do meje. Zanimiva so razkritja, ki se tičejo organizacije komunistov v Franciji. Najnižje enote te organizacije so »celice«. Celica je skupina komunistov, ki delajo v isti tovarni, delavnici ali kakršnemkoli podjetju. Njihovo število se lahko razlikuje. Za silo tudi en sam človek lahko tvori celico. Vsaka celica, ki ima najmanj štiri člane, ima pravico imenovati enega člana v drugo višjo enoto, ki se imenuje »rayon« (žarek). Glavna naloga celice je, delati v svoji okolici komunistično propagando, izboljšati konflikte med deladajci in delavci v prid boljševizmu in

take konflikte po potrebi tudi povzročati.

«Celice» se mora vmešavati neprestano v življenje v tovarni in pošiljati vsa poročila na B. O. (bureau d'organisation). Važno vlogo igrajo posli, sluhkinje, boferji in podobni; ti tvorijo zase »celice« v buržojski rodbini, informirajo B. O. o premoženjskih razmerah svojih gospodarjev in o njihovem političnem prepričanju. Celice javljajo, kje se nahajajo tovarni avtomobili, ki so potrebni za primer revolucije; dalje, kje se nahajajo skladišča orožja in streliva, oziroma puškarji in kake zaloge imajo.

Nad celicami stoje »rayoni«. Vanj pošiljajo celice svoje delegate. Nad vsimi stoji S. O. F. (Service d'ordre fédéral).

Razkritja o tej tako podrobno izvedeni organizaciji so kakor strela z jasnega neba udarila med francosko javnost in odločilno vplivala na Herriotovo vlado. Pod njihovim vtisom je izjavil Herriot, da bo vlada branila republiko in dejansko nastopila proti komunizmu. Naiprej pridejo na vrsto inozemski komunisti, ki so dolele v Franciji nemoteni rovarili. Polcija je prišla že okrog 50 inozemskih boljševikov, med temi večino Italijanov in tudi enega Jugoslovana, ter jih poslala preko meje. Italijanski komunisti so prešli, naj se jih ne pošlje v Italijo; izgnani so bili zato na lastno željo v Belgijo.

V zvezi z boljševiško agitacijo je povzrutek znanega francoskega komuniste kapetana Sadoula (o tem je »Jutro« poročalo že včeraj. Op. ured.) Kapetan Jacques Sadoul je bil med vojno s francosko misli v Rusiji. Ob izbruhu boljševiškega prevrata je stopil na stran boljševikov in igral pri njih veliko vlogo. Vseled tega ga je francosko vojni sodišče leta 1919 obsodilo na smrt. Parlament je leta 14. julija s 390 glasovi proti 201 sklenil amnestijo, katere bi bil deležen tudi Sadoul. Toda senat je amnestijo odklonil s 189 glasovi proti 104. Vseled tega je dala vlada Sadoula pri povratku za preiti in ga postavi pred vojno sodišče.



Prihod sovjetskega poslanika Krasina v Pariz. Za avtomobilom policija, ki odganja komunistične demonstrante.

Samo do 31. t. m.

Vam je mogoče dobiti nagrade v gotovini ako si kupite simsko suknjo ali obleko iz našega blaga ali ga ori trditi

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Od Sarajeva do Drine...

Sarajevo je zanimivo mesto. Kakor peštra preproga se zdi človeku bosanska metropola, pa naj jo gleda po cestah ali iz okoliških gričev. Res, mogočen je vtis, ki ga zapušča to srečanje zapada z vzhodom, Evrope z Orijentom. Poleg najmodernejših palač tipične hišice domaćinov, poleg sijajnih izloč v lesu in bliesku skromne kramarije, poleg evropskega »čika« narodne noše v vseh nijansah in izdajah. Čudoviti so ti kontrasti! Domačini jih menda več ne vidijo... In pogled z vrha! Ob bregovih Miljacke je razvrščen moderni del mesta. Mačeha Avstrija je vanj naložila mnogo denarja. Morda se ji to ni nikjer tako kruto mačevalo kot v Sarajevu... Človeku padejo v oči monumentalne stavbe raznih vojašnic, pošte, sodišča, magistrat itd. Med temi pa se dvigajo številni minareti, osamel turška pokopališča in stotine in stotine malih turških hišic, ki se v nepreglednih ulicah izgubljajo na vse strani proti vrhovom. Brez sistema, brez reda, kakor in kjer je lastniku bolj dopadlo. Mesto samo ima lepo razvito industrijo in je kulturno in trgovsko središče Bosne. Poleg zveze s Slavonijo in Dalmacijo vzdržuje z železnico do Vardibit, oziroma Uveca zvezo s Sandžakom, oziroma ostalo zapadno Srbijo. Vožnja

po teh progah je res udobna. Ljudje, ki so prepotovali mnogo sveta, radi pohvalijo red in točnost po bosanskih železnicah. Tudi za snago je preskrbljeno v vsakem oziru. Odlikujejo pa se te proge posebno po svoji izredni silovitosti. Med najlepšimi je imenovati vsekakor ono proti Vardistu, oziroma Uvecu, ki bo v najkrajšem času izročeno na prometu tudi do Učice. Ne bi mislili, da skrivajo ti predeli toliko naravnih lepote. Žal je ta pot pri nas, še manj pa v svetu, ki rad poseja romantične kraje v Alpah, preveč od rok in premalo poznana.

V velikanem loku nas kmalu dvigne vlak nad mestno ulice in prispe po četrtini vožnji na postajo Bistrica. Železnica teče med raznimi skupinami hiš. Bistrica leži kakih 100 m visoko nad središčem mesta. Pogled na mesto je diven. Od tu šele je videti, kako lep je položaj mesta in kako spretno je avstrijski »generalštab« razvrstil trdnjave po vrhovih naokoli. Kakor priklenjene zveri čepa ona zapuščena zidovja na kotah okoli Sarajeva. Danes seveda bi jih bilo treba obrniti v druge smeri! Proga se stalno dviga. V globini pod njo hiti bistra Miljacka, v ozadiju kraljuje sivi Trebević. Na nasprotnem bregu se dviga ogromna stavba vojašnice vojvode Stepanovića. Pot nas vodi na desno v sotesko Miljacke.

Lepo se vidi takozvana »Kozja čupinja« (ki pa je sicer popolnoma moderno zidan most), kjer so se l. 1914. ustavile črnogorske patrulje. Da bi bile vedele, da je Sarajevo brez posadke! Predor za predorom in vedno višje se dviga tir. Gozdovi sprimljajo na obeh straneh. Bogastvo Bosne! Zrak postaja rezekši, človek vdihava balzam gorskega podnebja. Po skoraj polurni vožnji se pokrajina deloma odpre in izravna. Vlak ustavi v Palah. Kolovozsko poslopje, ki je zgorelo takoj pričetkom svetovne vojne, se ni dograjeno. Peron je še odprt, restavracija (ali kakor tam pišejo bifé) pa obratuje izborna, kakor povsod po Bosni. Radi zadostnega časa je preskrbljeno že v voznom redu. Kraj sam leži nekoliko oddaljen. V letnem času prihajajo Sarajlije radi na oddih tjakaj. Med gozdovi se vije železnica dalje proti vzhodu. Na postaji Koran, ki sledi za Palami, vidimo ogromna skladišča lesa. Tudi ta vas je oddaljena od postaje, tako da se na kolodvorih zdi precej samotno. Domačinov je videti le malo. Kraji so sploh naseljeni redkeje kot pri nas. V kratkih ovinkih izgrinja solidno grajeni tir navzgor. Hitrost vožnje je za one terenske razmere prav dobra. Na prihodnji postaji, Stambuliću, doseže proga najvišjo točko 963 m. Poslopje sameva med smrekovimi gozdovi. Par kilometrov

niže je projektiran sanatorij za slabokrvne in bolne na pljučih. V bližini je nameščena tudi meteorološka postaja. Oskrbnik je prijazen gospod, ki rad po streže s podatki o klimatičnih in drugih prilikah ob progi. Proga se prične polagoma spuščati. V krasnih serpentinah, ki so posebno na enem mestu naravnost vratolomne, kjer se vlak po robu hriba popolnoma obrne okoli svoje osi, pada proga v dolino Prače. Še par kilometrov navzdol in vlak prispe v Sjetino. Tudi tukaj se izvaja ogromno lesa. Malo nižje požiivi oko velika žaga italijanske tvrdke Feltrinelli. Ogromne zaloge lesa, tovarniška poslopja in stanovanjske hiše namočenece napolnjujejo ozko dolino Prače. Podjetje oskrbuje vse v lastni režiji in ima poleg drugega tudi lastno bolnico. V nadaljnjem delu proge se gozdovi počasi umaknejo v višino. Železnica zleze v dolino in sledi Prači. Na obeh straneh je videti skromno obdelane njivice in kuppe sena, ki so že pripravljene za prezimovanje. Ravan se malo razširi. Koncem nje opazimo lično cerkvico v mestecu Prači. Na postaji sami je — omembe vreden — »bifé« in večja zaloga železniškega materiala za vzdrževanje proge do Sarajeva. Kilometer pozneje opazimo na levi turški del mesta s skromno džamijo. Zidano je vse na kupu, tako da se težko loči,

ko se neha ena in prične druga hiša. Po umazanih ulicah je videti nekaj goveje živine. Sicer prevladuje v onih krajih drobnica. Mimo Renovice, poznane postajice, ki je tudi zgolj lesna, prvi vlak dalje v sotesko Prače. Dolinica se zoži, cesta zgrine in visoke stene se stisnejo ob divje izpeljani železnici. Ta, kakih 20 km dolgi del proge, ki ga loči postaja Ranja - Stijena na dva dela, je najlepši. Človeku se zdi skoraj nemogoče, da bi bil izhod za železnico sploh še mogoč. Pod visokimi stenami pa izginja proga v številnih krajih in daljših predorih. Na nekaterih mestih vodi prav samo pod predor in po mostovih. Najslabše je izhod iz soteske, kjer pada še močno narasla Prača v lepih slapovih, dočim se Roga postopoma spušča ob obronkih Romonije. Postaja Mešići - Rogatica, odkoder vodi dovolj ugodna cesta v Rogatica, ima lepo lego. In zopet se drži proga globoko zajedene Prače. Kakor prilepljena na steno sev številnih ovinkih prilepljuje Drino. Po kakih 10 km take vožnje (na nasprotnem bregu je videti le kak mlincek) se odpre na desno mogočna dolina Drine, ob kateri vodi lepa cesta preko Goražd v Čajnič in dalje v Sandžak. Do Goražd vozi poštini avtomobil reparacijskega izvora. Postaja sama se zove Ustiprača-Goražde. Tu se Prača spoji z Drino. Drina

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic

Stev. 0 1 2 3
Din 5- 10- 17- 36-

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo Maggi-jeva zabela in ničesar drugega.



Gospodarstvo

Naš uvoz v III. četrtletju

Na prvem mestu v našem uvozu je Italija.

Pred kratkim smo objavili uvozne podatke Generalne direkcije carin za septembar. Za celo tretje četrtletje je značala vrednost uvoženega blaga vsoto 2.176.149.316 Din. Glavno uvozno blago v tem četrtletju so bile bombažne tkanine v vrednosti 406.8 milijona Din (18.7 odst. vsega uvoza); potem slede (vrednost v milijonih Din): v oklepajih odstotki od vsega uvoza po vrednosti: volnene tkanine 191.9 (8.8 odst.), bombažno predvilo 105.1 (4.8 odst.), sladkor 87.2 (4 odst.), sirova kava 77.8 (3.6 odst.), razni železni predmeti 77 (3.6 odst.), stroji in aparati 71.1 (3.3 odst.), premog 65.5 (3 odst.), neizdelane kože domačih živali 47.9 (2.2 odst.), prevozna sredstva 45.7 (2.1 odst.), sirovi bombaž 33.3 (1.5 odst.), rastlinska olja 30.4 (1.4 odst.), in razno ostalo blago v manjših količinah, kakor: podplati, petrole, jutine vreče, moka, elektrotehnični predmeti, bombažne nogavice in rokavice, železna pločevina, riž, bencin, nepredelane in polpredelane železo, olja za mazanje, usnje, volneno šivano blago in drugo.

Uvažali pa smo v tem času iz nastopnih držav (vrednost uvoza v milijonih Din): v oklepajih odstotki od celotnega uvoza: Italija 513.8 (23.61 odst.), Češkoslovaška 414.2 (19.02 odst.), Avstrija 400.2 (18.39 odst.), Anadolija 249.3 (11.45 odst.), Nemčija 184 (8.46 odst.), Madžarska 70 (3.22 odst.), Zedinjene države 68.5 (3.15 odst.), Rumunija 68.2 (3.13 odst.), Francija 67.6 (3.11 odst.), Grčija 55.4 (2.55 odst.) in ostale države 84.9 (3.90 odst.). Naiveč smo torej v tem času uvozili iz Italije, potem iz Češkoslovaške in Avstrije, odkoder izvira naš glavni uvoz. V I. in II. četrtletju je bila na prvem mestu našega uvoza Češkoslovaška.

Taksa na reklame

III. b. Nestalne reklame.

Taksa za nestalne reklame se plačuje na ta način, da se prične pri vsaki posamezni izdavi lepaka ali slike kolek za 10 para, odnosno pri reklamah, namenjenih za vožnjo ali počenje, za 5 Din. Če preden se lenki, slike ali objave tiskale ali pišejo (rišejo) in kolek se uniči s tem, da se besedilo natisne ali napiše čez kolek.

Od tega pravila sta izjeta samo naslednja dva primera:

a) če so objave ali slike izdelane v inozemstvu in se že gotovo uvozijo v našo državo.

b) če so objave ali slike izdelane sicer v naši državi, a imajo zelo malo besedila (samo nekoliko drobnih vrst).

V teh dveh primerih mora lastnik lepakov ali slik zaprositi pri pristojnem oddelku finančne kontrole za uradno uničenje kolek. Takšna prošnja je vsake take prosta.

Oddelček finančne kontrole uniči kolke na običaj (lepakih) ali slikah s svojim navadnim žigom tako, da sega del žiga preko kolka na papir slike ali lenka.

Vsako drugačno uničenje kolek je nepravilno, zato se smatra, če se je kolek drugače uničil, da taksa sploh ni bila plačana, pa se odmeri za vsako objavo, ki se prilepja, poleg takse same še po 1 Din, za vsako objavo, ki se nosi ali vozi, pa še po 50 Din kazni.

Kazen za nepravilno taksiranje lepake je torej prav ista kakor za one lepake, na katere se sploh nobena taksa plačala ni.

Na to določilo opozarjamo društva in podjetja, ki dajejo tiskati ali litografirati objave o prireditvah in sličnem. Ponemok se v tem oziru kaj lakomise'no postopa, ker se lepaki s kolekom šele naknadno opremijo in kolek z društveno ali kako drugo stamplirno pretnice. Ob event. ovadbi ne bo izgovarjanje, da se ta način uničenja kolka tu ali tu... že splošno tolerira, nič pomagalo. Lastnik reklame bo moral plačati desetkratno kazen in še redno takso ter takso za obsodbo (najmanj 30 Din) povrh.

Je lepa reka. Nad njo se dvigajo z gozdovi poraščena brda, raz katerih je črnogorska vojska L. 1914. delila Avstrijcem bridke lekcije. In koliko spominov se Slovaku vzbujajo, če gleda to zeleno valovje, ki je takrat stalo med prvimi na braniku napadene domovine. Pokrajina sliči našemu Bohinju, le da je manj naseljena in malo bolj zatvorjena. Poleti je v teh krajih krasno. Na prihodnji postaji se cepi železnica v Višegrad, oziroma Vardiste in v Uvac.

Okoli 170 km dolga proga Sarajevo-Vardiste, oziroma Uvac je bila zgrajena v letih 1901.—1903. in je bila leta 1904. izročena prometu. Avstrija je iz strateških ozirov izdala zanjo ogromno denarja. Delo so stala za takratne čase silno veliko 98 milijonov zlatih kron in naknadna popravila še 16 milijonov. Za ta denar se je dalo graditi mnogo lepote. Zanimivo je v zvezi s tem dejstvo, da je gradnja proge Vardiste - Iliče stala že dosega 280 milijonov dinarjev. Vsekakor pa bo ta zveza pomenila za vzhodno Bosno in del zapadne Srbije ogromen napredek. Kadar bo zaslovela po Jugoslaviji tudi radi svoje divje romantike in ugodnega potovanja, bo dvignila tudi turistični promet in glas sedaj je premalo znanih dolin Milacke in Prača. L. S.

Za kinopodjetja je važno vedeti, da je generalna direkcija posrednih davkov z že prej citirano odločbo z dne 7. julija 1924. št. 30.918 odločila, da se plača taksa pri filmskih slikah kot nestalnih reklamah za vsako sliko enkrat za vselej, da torej filmskih slik ni treba v vsakem kraju, kjer se razstavijo, iznova kolkovati.

Privatnike opozarjamo, da veljajo predpisi o kolkovanju objav tudi za lističe, s katerimi privatniki naznanjajo prodajo različnih predmetov, če jih pripeljejo po zidovih, oknih, drevsih itd. Taki listiki se morajo kolkovati za 10 parami in kolek se mora z besedilom objave prepisati. Kdor bi pripeljal nekolikovan listič ali listič, na katerem ni prepisal kolka kakor treba, je v nevarnosti, da se bo moral radi tega zagovarjati. Kazen sama znaša sicer le en dinar, toda plačati se mora ob vsaki obsodbi tudi še kazenska taksa v znesku najmanj 30 Din. Za take lističe se mora torej plačati najmanj 31 Din 10 para takse in kazni. (Nadaljevanje sledi.)

Produkcija prnoga v Sloveniji

Podatki za prvo polovico 1924.

V prvi polovici t. l. je znašala produkcija premoga v premoženjskih Sloveniji 956.937 ton napram 933.874 tonam v prvi polovici lanskega leta. V drugi polovici lanskega leta se je nakopalo radi rudarske stavke samo 743.082 ton.

Na podlagi treh znanih produkcijskih podatkov je računati, da bo celokupna letošnja produkcija premoga v Sloveniji znatno večja kakor lani, ko je bila še itak rekord; saj je dosegla lani 1.637.000 ton napram 1.587.000 tonam v zadnjem predvojnem letu, t. j. v l. 1913.

Kako se je razvijala produkcija v prvi polovici t. l., kažejo naslednji podatki:

	Produkcija v tonih	Zanosi, dolžni	Zbirni iznos mesece
povpr. mes. 1913.	132.261	7.270	—
povpr. mes. 1923.	138.071	12.590	12.891
januar 1924.	132.931	13.968	13.194
februar 1924.	130.866	13.628	19.544
marec 1924.	137.427	13.571	36.963
april 1924.	136.937	13.514	31.068
maj 1924.	139.130	13.230	40.225
junij 1924.	136.646	12.916	43.737

Iz teh podatkov je razvidno, da je močnina nakopane premoga bila v prvih treh mesecih 1924. izredno velika, da pa je znatno padla v drugem četrtletju. Za ostala je celo za množino lanskega leta v istem času.

Število delavcev in poznikov se je v povojnih letih zelo pomnožilo (relativno v še večji meri kakor produkcija) in je doseglo v mesecu februarju t. l. višek (13.628). Od februarja meseca letos pa je opaziti padanje števila zaposlenih delavcev in poznikov, ki se je gotovo nadaljevalo v tretjem četrtletju t. l.

Zaloge premoga izkazujejo stalen porast, kar je gotovo pripisovati zmanjšanemu razpečevanju. Od 31. decembra lanskega leta pa do 30. junija t. l. so zaloge pri premoženjskih narasle za 30.936 ton na 43.737 ton koncem prvega polletja 1924. Nasprotno se je proleja v inozemstvo ugodneje razvijala. Medtem ko je znašal izvoz v inozemstvo v celem lanskem letu 84.969 ton, je dosegel samo v prvi polovici letos 67.187 ton. Približno triletni izvoz premoga iz Slovenije gredo v Avstrijo, ostanek pa v Madžarsko in v Italijo. V januarju t. l. je znašal izvoz iz Slovenije v inozemstvo 11.845 ton, v februarju t. l. 10.179 ton, v marcu t. l. 10.181 ton, v aprilu t. l. 8.522 ton, v maju tega leta 11.119 ton ter v juniju t. l. 15.341 ton.

Soja ali ameriški fižol

V »Jutru« se je že mnogo pisalo o tej znameniti stročnici. V nastopnem se hočem dotakniti nekaterih posebnosti te rastline. Soja se namreč odlikuje po svojem visokem odstotku masti in beljakovin, vsebuje več ajna kot semena drugih stročnic in je sploh med znanimi sadovi najbogatejši na lecitinu. Gleda na beljakovine in masti predstavlja ta stročnica trikrat večjo vrednost kakor naš fižol in grah. V zrelem stanju nima soja škroba, celuloze pa ima manj kakor tretjina ostalih stročnic.

Najvažnejši nasadi soje so v Aziji, tu se že dolga uporablja za ljudsko hrano. Japonci, ki ne je mesa in ne pije mleka, živ od riža, riž, zelenjave in soja ter zveča obenem likat na dan sojo: zjutraj kot juho, potem kot omako in selenič iz soje napravljeno pasteto. R. Ocker opisuje med drugim tudi neko jed, ki je napravljena iz beljakovine tega sadu in ki je podobna angleškemu siru »custard«, to je siru, napravljenemu iz jaje in mleka.

Ole, ki ga vsebuje soja, lahko dobi moč potom stiskanja ali izvlačenja. Je važen trgovski produkt. V letu 1913. so pridelali v Mandžuriji 3.000.000 ton soje v vrednosti 307 milijonov jenov. Od tega pridelka se je izvozilo tri četrtine, in sicer 30 odst. kot fižol, ostalo pa v predelani obliki. Soja se je izvažala na Japonsko in Kitajsko, saj sta olje pa največ v Evropo in Ameriko.

Iz 60.9 kg soje se dobi navadno 5.44 kilogramov olja. Zaradi dobrih izkušenj ki jih je dalo pridelovanje soje v Aziji, je razumljivo, da se je začelo računati z možnostjo njenega pridelovanja tudi v Evropi.

Rastlina potrebuje mnogo toplote in solnca. Zato se je mnogo časa mislilo, da je njeno pridelovanje v srednji in severni Evropi izključeno. Vendar obstoje vrste, ki so se aklimatizirale celo v severni Nemčiji.

Radi važne vloge, ki jo igra ta sad v gospodarstvu, ni čudno, da je rekel leta 1921. angleški minister Churchill: »Soja je rešitev stradajoče Evrope«. — F. J.

Tržna poročila

Ljubljanski živalski sejem (17. t. m.) Dogon: 241 konj, 53 volov, 48 krav, 4 teleta in 22 prascev za rejo. Cene za kg žive teže: voli I. 13.50, II. 12.50, III. 12, buše 10 — 12, krave za klobase 6 — 8, teleta 15 — 18. Prasci za rejo 150 — 250 Din komad. Par konj se je dobil za 6000 — 18.000 Din. Kupčija je bila srednje živahna. Cene polagoma padajo.

Dunajski svinjski sejem (16. t. m.) Dogon 9253 komadov; od tega 128 iz Jugoslavije. Pri živahnem prometu so se povisale cene mesa svinjnim za 4000 avst. kron, deblatim svinjam pa za 2500 do 3000 aK pri kg. Notirale so za kg žive teže v fideh aK: debele svinje I. 29 do 29.5 (izjemno 30), srednje 28 — 29, kmečke 27 — 29, stare 25 — 27, mesne svinje 20 — 26 (26.5).

Vprašanje unifikacije borznih uzanc. Iz Beograda poročajo, da se bo do v nedeljo zbrali v ministru trgovine in industrije vsi borzni tajniki na konferenco g'de unifikacije borznih uzanc v naši državi.

Broderski sindikat podaljšan za leto dni. Iz Beograda poročajo: Sklenilo se je, da se Broderskemu sindikatu podaljša pogodba še za leto dni, ker se ni mogel najti drug povoljnejši izhod iz vprašanja reorganizacije podjetja.

Zastopstva ameriških trgov in Sloveniji. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je naprosila od ameriškega konzulata da mu naznani naslove vseh, ki imajo zastopstva ameriških trgov in Sloveniji z navedbo naslova zastopanih ameriških trgov. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani poziva trgovce, ki imajo ta zastopstva, da ji naznani najkasneje do 20. t. m.: a) svoj natančen naslov in naslov ameriške trgovce, ki jo zastopajo; b) obratni predmet, odnosno blago, ki ga razpečavajo ali nakupujejo zanje.

Preizkušnja čistine zlata in srebra. Ministru za trgovino in industrijo je predpisalo za pregled in žigosanje mer ter priprav za merjenje in priprav, s katerimi se preizkuša čistina srebra in zlata, nove takse, ki se bodo pričele pobirati s 1. januarjem prihodnjega leta.

Cene špirita se nameravajo povisati. Kakor smo že poročali, nameravajo trgovci špirita povisati cene špiritu. Hrvatsko časopisje ponovno zatrjuje, da se bo ta namera v kratkem uresničila. Obenem se bodo spremenili dobavni pogoji v toliko, da se bo oddajal špirit v številni trošarino izključno le proti ta kolonijemu plačilu.

Ustanovni občni zbor bo imela 30. t. m. ob 16. uri v pisarni ravnateljstva Gospodarske zveze v Ljubljani Centralna vinarna, d. d. v Ljubljani.

V trgovinski register sta se vpisali nastopni firmi: Klesin, industrija in trgovina z lesom, Lesković & Tomasović v Konjicah; Radej & Izlaker, trgovina z mešanim blagom v Trbovljah - Lokah.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Petra Capudra, krojaškega mojstra v Ljubljani. Narok za sklepanje poravnave bo 23. januarja 1925. ob 10.

Odprava konkurza. Konkurs, ki je bil razglašen o imovini Karla Rayerja, trgovca v Mariboru, je odpravljen.

Domača tvornica radioaparata se bo osnovala v Beogradu z glavnico 2 milijona Din.

Nezaposlenost v Češkoslovaški pala. Število nezaposlenih v Češkoslovaški je padlo od meseca junija dalje. Koncem junija je znašalo 87.127 oseb, a koncem septembra 73.006 oseb. Najbolj je nazarovalno število tekem tega časa v industriji stekla, kovin in obleke. Dočim je v tekstilni stroki poskočilo.

Položaj na češkoslovaškem hmeljskem trgu. Iz Zateca poročajo: Prošli teden je vladala na češkoslovaškem hmeljskem tržišču jako čvrsta tendenca. Povpraševanje je bilo živahno, vendar so bili producenti pravič rezervirani. Cene so se gibale med 240 do 3050 Kč za 50 kg. Največ kupljenega hmelja se je prošlo teden izvozilo v inozemstvo.

Ustavitv madžarske živalske izvoza v Češkoslovaško. Iz Budimpešte poročajo, da je izvoz madžarske živine v Češkoslovaško skoro popolnoma zastal. Živina v Madžarski se je podražila in postala tako popolnoma nezmožna konkurence. Sedaj uvažajo Češkoslovaška mnogo živine iz Poljske, kjer so cene ugodnejše. Tudi izvoz madžarske živine na Dunaj je opesal radi visokih cen.

Trgovinska pogajanja med Češkoslovaško in Poljsko. V Varšavi je prispele te dni delegacija češkoslovaške vlade za pogajanja glede sklenitve pogodbe s češkoslovaške trgovinske pogodbe. — Ameriška soudeležba pri avstrijski industriji. Z Dunaja poročajo, da namerava ameriška skupina Armstrong sodelovati pri avstrijski industriji. Dva zastopnika te skupine sta najavila svoj prihod na Dunaj za 15. t. m. in obenem izjavila, da se bo najprej dalo avstrijski industriji na razpolago 15 milijonov

dolarjev. Ni še določeno, v kakšni obliki se bo ta udeležba ameriškega kapitala izvršila.

Povišanje osebnih tarif na češkoslovaških železnicah. Češkoslovaško prometno ministru je povisalo osebne železniške tarife, in sicer: pri III. razredu za 10 odst., pri II. za 20 odst. in pri I. za 40 odst. Obenem je povisala tarifa za brzojave za 20 odst.

Plačilne težkoče v madžarski tekstilni stroki. Iz Budimpešte poročajo, da se več uglednih firm tekstilne stroke bo ri s plačilnimi težkočami. Govori se o predstojih insolventi neke tekstilne veletrgovine, katere pasiva znašajo 12 milijard mK. Več manjših firm se že nahaja v poravnalnih pogajanjih. Tudi znana tekstilna firma Simon Lang je najavila svojo plačilno nezmožnost. Razlika med aktivni in pasivi se ceni na preko 8 milijard mK.

Madžarski mlini zahtevajo zabrano žitnega izvoza. Iz Budimpešte poročajo: Porast izvoza žita iz Madžarske ima za posledico stagnacijo izvoza moka. Zato je moralo več mlinov, ki so nakupili velike zaloge, reducirati svoje obrate, nekateri celo za 50 odstotkov. Lastniki madžarskih mlinov trde, da inozemstvo uvažajo madžarsko žito v svrhu zaposlitve lastnih mlinov ter zahtevajo zabrano žitnega izvoza.

Angleška kreditna akcija za madžarsko kmetijstvo izjavljena. Iz Budimpešte poročajo: Neka angleška skupina je razpravljala z zastopniki madžarskega kmetijstva glede dobave posojila v znesku 2.5 milijona funtov sterlingov. Šlo je za dobavo kmetijskih strojev proti kreditu. Radi gotovih uvoznih težkoč pa se ta kupačija ni sklenila.

Francosko domače posojilo. Iz Pariza poročajo: Finančni minister Clementel se je izjavil napram novinarjem, da se je emisija novega francoskega domačega posojila zaključila s podpisanjem preko 4 milijard francoskih frankov. V bodoče bo, kakor izjavlja minister, vsako nadaljnje posojilo izključeno. Naslednje leto pa hoče vlada podvzeti veliko operacijo v svrhu konsolidacije, amortizacije in sanacije drž. dolga. Z operacijami se bo pričelo takoj po sprejemu državnega proračuna. Po njihovi izvedbi bo proračun urejen in Francija bo mogla držati vse v naprej določene plačilne roke.

Nova carinska tarifa v Belgiji je stopila v veljavo 10. novembra t. l. Stavki te tarife so napram stavkom prejšnje znatno povisani. Naše blago se pri uvozu v Belgijo carini po minimalni tarifi. Posiljam našega blaga se mora priložiti izvorno spričevalo pristojne zbornice, ki mora biti vidirano od belgijskega konzularnega zastopnika.

Domače borze radi rolnega dne Nj. Vel. kralja niso poslovale.

Sport

Razpis

smuške skakalne tekme na savezni skakalnici

v Ljubljani, dne 6. januarja 1925

o priliki otvoritve smuške skakalnice.

Tekmuje se v vrsti senlorjev II. in senlorjev I. razreda.

Udeležba k tekmi je dovoljena vsem verificiranim tekmovalcem ter vsem članom inozemskih savezov, priznanih po FIS-i.

Prijavnina znaša 20 Din za tekmovalca.

Prijava je vpsolati do dne 4. januarja na tajništvo saveza; v prijavah je navedeti: ime kluba, ki prijavlja, ime tekmovalca, starost tekmovalca, št. savezne izkaznice ali članstvo inozemskega saveza, kategorija, v kateri se želi tekmovati.

Nagrade: zmagovalac v vsaki skupini prejme častno kolajno, drugi in tretji male plakete. V slučaju, da je v kaki skupini manj kot 5 tekmovalcev sta le dve nagradi, pri manj kot trije tekmovalci le ena nagrada. Zmagovalac v nadaljnjem stoječem skoku prejme naziv »Prvak mesta Ljubljane v smuškem skoku za leto 1925«.

Tekmuje se po tekmovalnem pravilniku JZSS, za smuške tekme.

Vsi tekmovalci tekmujejo na lastno odgovornost ter odklanjajo vsako jamstvo za nastalo osebno ali stvarno škodo.

Vodstvo tekme je v rokah saveznega predsednika g. dr. Huberta Souvana.

Splošna določila. (Po tek. pravilniku.)

§ 27. V vrsti senlorjev II. razreda morejo tekmujevalci smučarji, ki so dosegli v tekmi juniorjev eno prvih treh mest. — V skupini senlorjev I. razreda morejo tekmujevalci smučarji, ki so dosegli v tekmi senlorjev II. razreda eno prvih treh mest. Sodniki imajo pravico zabraniti nadaljnje skoke tekmovalcu že po prvem skoku, ako se izkaže, da nima tekmovalce dovolj sposobnosti.

§ 31. Dolžina skoka se meri od roba skakalnice do mesta, katerega se je dotaknila sredina zadnje smučke, od pol do pol metra. — Skok je izpeljan, če krmari smučar po doskoku brez padca do meje, katero določi razsodišče. — Skok je neizpeljan, ako se je smučarjevo telo dotaknilo snega ali če je smučar padel. — Ocenjuje se s točkami od 20 do 0. Najboljša točka je 20. Vsak stoječ skok dobi točke za daljavo in za držo, vsota obeh not, deljena z dve da končne točke za vsak skok.

Tajništvo JZSS.



Proč z vsemi ponarejenjima!

Za hitro in sigurno delovanje jemajmo samo prave **Aspirin - tablete Bayer**

Pazite na modro-belo-rdečo pečatno znamko

S. K. Primorje, kolesarska sekcija. Danes, v četrtek, ob 20. uri važen sestanek v kleti restavracije »Zvezda«. Tajnik.

Uprava drsališča S. K. Ilirije sklicuje sejo danes zvečer v Evropi ob 8. uri. Gradjanski v Nemčiji. Gradjanski, ki bo 6. januarja igral v Monakovem proti tamošnji Wackru, nastopi, kakor poročajo iz Berlina, o Božiču v Berlinu proti Norden-Nordwest.

Nov sportni list. V Osijeku je pričel izhajati nov sportski list »Sportista«, ki naznana, da hoče biti neodvisno sportsko glasilo.

Jugoslavija : Južna Italija. Kakor smo že javili, je južnoitalijanski nogometni savez povabil naš savez, da bi se februarja meseca vršila nogometna tekma med obema reprezentancama. Naš nogometni savez je sprejel to povabilo. Naša reprezentanca bo igrala proti južnoitalijanski 1. ali 8. februarja.

Zanimiva statistika o nogometnih reprezentančnih tekmah. Znani berlinski sportni strokovnjak Karl Koppehl je izdal zanimivo statistiko, iz katere so razvidni uspehi nogometnih reprezentanc po sameznih narodov leta 1924. V tem letu je 30 narodov odigralo 85 reprezentančnih tekem. Največ jih je igrala Švedska, namreč 14, Madžarska in Francija po 10, Avstrija 9 itd. Jugoslavija je igrala le tri tekme, ki jih je vse izgubila ter dosegla score 1 : 13. Igrala je v Zagrebu proti Avstriji 1 : 4, v Parizu proti Uruguayu 0 : 7 in v Zagrebu proti Čehoslovaški 0 : 2. Brez točk so razven Jugoslavije še Rumunija, Bolgarska in Estonika. Na prvih mestih so Švedska s 23, Švica s 15, Avstrija s 14 in Madžarska s 11 točkami.

Prihodnji olimpijski kongres se vrši, kakor znano maja meseca 1925. v Pragi. Program kongresa je sledeči: 24. in 25. maja: zasedanje eksekutivne komisije L. O. C. 26. do 28. maja: glavna letna skupščina L. O. C. 29. maja: otvoritev seje tehničnega odbora L. O. C. 30. maja: pričetek pedagoškega kongresa. Seja tehničnega odbora in pedagoški kongres bosta trajala do 5. junija tako da bo ves kongres trajal 13 dni.

Turški nogometaši v Rusiji. Turški nogometni prvak Galata Serail se mudi v Rusiji, kjer je dosegel že prav lepe uspehe. Proti klubu Morovska (Moskva) so zmagali Turki s 3 : 1, proti reprezentanci Moskve z 2 : 0 in proti ruski reprezentanci s 3 : 0.

Profesionalci v Angliji. Pred dvajsetimi leti je bilo v Angliji približno 6000 nogometašev profesionalcev. To število se od takrat baje ni zelo zvišalo.

Amaterski in profesionalni nogometni sodniki. Dunajski kolegij nogometnih sodnikov je sklenil ločiti nogometne sodnike v amaterje in profesionalce, da prihrani finančno slabšim klubom visoke pristojbine za sodnike. Od sedaj naprej bodo dobivali sodniki amaterji za vsako tekmo 10.000 Ka za tramvajске troške. Profesionalni sodniki bodo dobivali za eno tekmo I. lige najmanj 250.000 Ka.

Nagrada za reprezentančne igrače. Avstrijski nogometni savez je sklenil, da dobi vsak igralec, ki igra v kaki reprezentančni tekmi, 700.000 kron nagrade.

Avstrija : Španija. Namesto Cuttija bo v tekmi proti Španiji igral v avstrijski reprezentanci Wondrak.

Dva nova rekorda Arne Borga. V Stockholmu je Arne Borg postavil dva nova rekorda, in sicer v plavanju na 400 m s 4:54.7 in na 300 jardov s 3:17.

Sokol

Sokol Ljubljana II. priredi na Stefanovo, 26. t. m. ob pol štirih popoldne na drč. realni božičnici za svoj naraščaj in dec. K obilni udeležbi vabimo starše, članstvo in naklonjeno nam občinstvo. Vstop prost!

Javna zahvala

Podpisani lastnik trgovine usnja M. Naveržnik v Mariboru, Aleksandrova cesta 16, se zahvaljujem tem potom gospodu davčnemu nadupravljatelju Antonu Stepiću, ki je v podnelju jutraj ob 1. — 2. opazil vlom v mojo trgovino, kakor tudi naši izborni policiji, katera je vilmila takoj izsledila in aretirala, in našim neumornim detektivom, ki so še istega dne izsledili nadaljne komplice, pri katerih se je končno tudi našlo ukradenno blago. Maribor, 17. decembra.

3538 M. NAVERŽNIK.

Lastnik in izdajatelj: Konzorij »Jutro«. Odgovorni urednik: Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.



ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSOREAU)

Bussy koraka stihla dalje, v temi, z iztegnjenimi rokami. Sedaj otipa vrata, potem druga, in pri teh drugih najde ključ v vratih. Zadržati iznova, potem obrne stihla ključ, odpre vrata, vstopi. Sam sebi se zdi kakor vlomilec.

Bussy stoji v sobi, ki je povsem temna, samo kot je nekoliko svetlejši. Vanj pada nekoliko svetlobe skozi sosednja odprta vrata, ki vodijo v salon. Toda toliko svetlobe je vendar dovolj mlademu možu, da takoj spozna po tapetah, pohištvi in sliki — oni sliki! — da se nahaja baš v isti sobi, v kateri je pred dvema dnevoma ležal kot ranjenec.

Nov neznan čut vznemirjenja se ga poloti, ko se dotakne postelje, na kateri je ležal sam kot ranjenec, okrog katere pa se čuti ugodni dih, kakršnen se vedno dviga z ležišča lepe mlade žene. Bussy neodločno pogleda okrog sebe, potem stopi za zastore postelje in se zamota vanje.

Iz sosednjega salona pa odmevajo nestrpni koraki neznanca, ki koraka gor in dol in od časa do časa zamrmra glasno in razumljivo: „No, kaj je to? Ali pride ali ne?“

Potem se odvirajo vrata v salon. Ta vrata so skoraj nasproti onim vratom, ki so napol odprta in skozi katera pada v spalnico žarek svetlobe. Sešest dekletove obleke sliši tudi Bussyjevo uho. In obenem zasliši mladi mož, da je mladenka izpregovorila z izrazom strahu in prezira:

„Tukaj sem, gospod, in kaj želite zopet od mene?“

„O, o,“ si misli Bussy, „če je to kandidat za ljubezen, potem srečen njen soprog!“

„Gospa,“ pravi neznanec, ki je bil tako hladno sprejet, „čast mi je obvestiti vas, da moram jutri zarana v Fontainebleau in da bom nočjo prenočil pri vas.“

„Ali mi prinašate kako vest od mojega očeta?“ vpraša dama.

„Cujte me, gospa!“

„Gospod, vi veste, kaj je dogovorjeno. Ako sem že privolila, da postanem vaša žena, potem se je vo zgodilo le pod pogojem, da pride moj oče v Pariz k meni, ali pa da se jaz vrnem k njemu.“

„Gospa, takoj, ko se vrnem iz Fontainebleau, pojdemo na potovanje. Toda za sedaj...“

„O, gospod, kar pustite odprta vrata, je čisto nepotrebno! Zagotavljam vas, da ne bova niti ene noči pod istim krovom skupno, dokler ne vidim svojega očeta.“ Pri teh besedah zažvižga devotka na srebrno piščalko s tako prodornim žvižgom, da se je zaslišalo po vsej hiši, in takoj se pojavi na vratih velika, krepka devotka, očitno sobarica, kakor da je čakala na ta znak.

„Jerica,“ ukaže jej gospa, „nočjo ne boš legla, marveč ostaneš tukaj, da te bom vsak čas utegnila poklicati.“

Sobarica se brez besede nakloni in odide.

Bussy zapusti svoje skrivališče, se prepriča, da sta meč in bodalo na svojem mestu in nalahno v nožnicah, potem se polagoma približa vratom. Čeprav je stopal kar mogoče tiho, so vendar tla pod njegovim korakom naenkrat nepričakovano zaškrpala. Ko zasliši ta škrk, se devotka okrene, in Bussy spozna v njej dekleta s portreta, dolgo iskani original. In v neznanu spozna Monsoreaua. „Aha,“ si misli Bussy, „ta žena, ta plemič, oni črni in beli konj v Meridorskem gozdu, eli, očitno, slišal bom kaj prijazno povest, a ne najlepšo! In si otare lice, kj se mu je pokrilo z znojem.“

Potem gleda iz svojega skrivališča skozi vrata in ju opazuje. Ona je bleda, ali odločna, in svojega sobesednika gleda z očitnim prezirom na lepem licu, on pa sedi, je tudi blede, skoraj mrtvaško blede, če bi ne bil tako žolt, in nestrpno grebe z nogama in si grize nohte, kar je že takrat veljalo za znak nizkega porekla in še nižjega mišljenja.

„Gospa,“ končno spregovori plemič z očitnim zatajevanjem svoje nagle jeze, „nikar si ne mislite, da boste mogli dolgo igrati vlogo preganjane nedolžnosti, vlogo žrtve. Vi ste sedaj v Parizu, v moji hiši, in kar je največ vredno, vi ste sedaj zakonita moja žena, vi ste grofica Monsoreau.“

„Ako sem vaša žena, zakaj me nočete povesti nazaj k mojemu očetu, zakaj me držite tukaj kot jetnico, zakaj me skrivate pred svetom?“

„Ali ste pozabili na vojvodo Anžovskega. gospa?“

„Zagotovi mi, da se mi ni treba pred njim prav nič bati, čim postanem vaša žena!“

„To je res, ali vseeno se moram z opreznostjo osigurati!“

„Dobro. osigurajte se, gospod, in pridite k meni zopet, ko boste sigurni.“

Diana, pravi gospod, v katerem se je jeza pričela gromaditi. „Diana, ne igrajte se s sveto vezjo zakona! Svetujem vam!“

„Glejte sami, da izgine nezaupanje do soproga, to vam svetujem jaz.“

„Jaz pa le mislim, da sem zaslužil polno vaše zaupanje z načinom, kako sem postopal napram vam.“

„Gospod, jaz mislim, da v vsej zadevi nise mislili na moj interes, ampak na svojega, in vrhu tega ste se poslužili i slučajje i zvijače.“

„O, to je preveč! Gospa, vi ste v moji hiši, vi ste moja žena, in če vam pridejo vsi vragovi na pomoč, vam ne bo pomagalo, nočjo boste moja!“

„Glejte,“ pravi dekle, „to je moj odgovor!“ in mu pokaže dolgo bodalo, katerega je naenkrat imela pri roki, da njen „soprog“ niti ni zapazil, odkod. Dekle vstane in nepričakovano odskoči, vstopi v sobo, v kateri se je nahajal de Bussy, za seboj zapre vrata in jih zapahne. To se je zgodilo z bliskovito naglico. Grof de Monsoreau je ostal v sprejemnici in je besno s pestmi prišel tolči po vratih in besneti, ona pa mu je odgovarjala: „Gospod, ako odleti od vrat le najmanjši košček lesa, se zabodem, in ko pridete v sobo, bom mrtič.“

„O, bodite brez skrbi!“ nežno in stihla zašepeta za njo de Bussy in objame devotko, „jaz vas branim in stražim!“

Diana je hotela krikniti, ali pri pogledu na nepričakovane obiskovalca se zave, da je največja opasnost preti od njenega nazovi-soproga, zato molči in nepozvanega branitelja samo molče nalahno odrine od sebe.

Gospod de Monsoreau je z nogo butal ob vrata, toda prepričan, da bo Dinana uresničila svojo pretnjo, preneha s tem svojim delovanjem in odide iz salona, vrata pa s treskom zaloputne za seboj. Iz hodnika se začujejo njegovi koraki, ki se oddaljujejo, potem ropotajo po stopnicah in utihnejo.

„Gospod, kdo ste in kako pridete semkaj?“ vpraša Diana Bussyja.

„Gospa,“ odgovori Bussy in poklekne pred njo, „jaz sem oni plemič, kateremu ste predvčerajšnjim rešili življenje. Kako morete misliti, da bi bil jaz prišel k vam v zlej nakani ali morda, da vas spravim v sramoto?“

C. J. HAMANN

LJUBLJANA
MESTNI TRG 8

galose
sviterji
gamaše
rokavce
stezni
nahrbtniki
nočne srajce
snežni čevlji
vezeno perilo
povezje gamaše
damske jopice
volnene jopice
otroške obleke
gumoi za manšete
batistasto perilo
naramnice, podveze
športne potrebšine
volnene trikot-blede
otroško Tetra-perilo
moške sportne čepice
kuhinjski predpasniki
volneni in svileni šal
cele opreme za novorojence

Prepričajte se o cenah
v mojih izložbah!

C. J. HAMANN

LJUBLJANA
MESTNI TRG 8

blede
čepice
or.sace
modroci
doso.enke
žepni robci
perje in puh
vezeni robci
svilnati robci
kopalni plašči
jutrane čepice
volnene čepice
ovratniki,manšete
kombineze za dame
flanellate sraje
oredpasniki za dame
volnena trikot-krila
moške volnene jopice
fini otroški vozički
svilena spodnja krila
velika izbira kravav
pristno Jägerjevo perilo
prediskarija za ročna dela

Tvrda je bila
ustanovljena leta 1866.

Na drobno! Na debelo!
KOŽUHOVINA.

Velika izbira kož in kožuhovinskih izdelkov. Spre-
manja popravil in prenovljenja. — **Specialni**
oddelek za strojenje in barvanje vaskovrstnih
kož v vseh mogočih barvah.

Prva jugoslovanska kožarsko-barvarska tovarna
Peter Semko, Ljubljana

Tovarna: Glince Vidič. Trgovina: Križevniška 7
Kupuje vaskovrstne kože divjadi. 7381

7375/a

**Kupovalec
rabljenih vreč**

zanesljiv in z dobrimi referencami po mogo-
čnosti od stroke

se išče za Ljubljano in okolico.

Ponudbe z referencami prosimo poslati na naslov

Schotten i drug, Zagreb
Vrhovčeva ul. 11.

Dvonnadstropna

hiša

7387/a

na periferiji mesta v Ljubljani, s tr-
govskimi lokali, prostim stanovanjem
za kupca, velikim dvoriščem, hlevom
in skladiščem, se za izredno nizko ceno
in pod izjemno ugodnimi pogoji

proda.

V hiši je električna razsvetljava in
telefon.

Ponudbe na Jugoslovanski kreditni
zavod v Ljubljani.

Richard Zulauf, Frankfurt,

prodaja ili daje licenco svoj jugoslovanskog patenta Br.238

**Način za spravljanje pisanih tablica
sa emaljom prevlakom.**

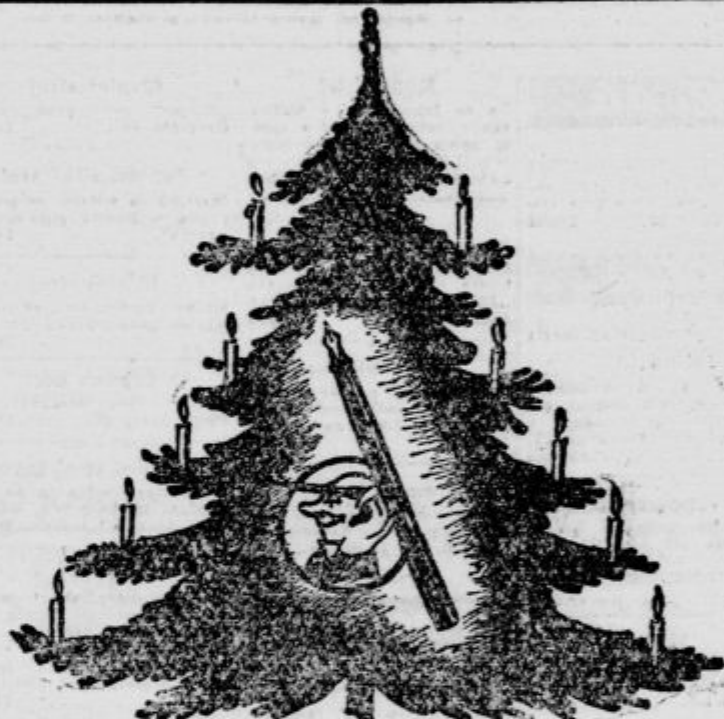
Informacije daje dr. Janko Olip, advokat v Beogradu.
Kolarčeva ul. br. 7. 7387/a

P. prvrstni Knochovi je: meni za pagon

Rezan
samo iz
najboljih
vo.ovskih
krupova, garantirana
težina 0.98-L. aivano,
lepljeno in pretega,eno, v
vseh dimenzijah, na skladišču

R. LAMPRET, Ljubljana, Krekov trg 10. Tel. 247

Tvorniško skladišče: Zagreb, Ilica 44 DVORISTE
(HOTEL ROYAL) Telefon 20-64. 1924a



Penkala

Že za 48 dinarjev

1 meter dobrega LODNA
1 meter dobrega ŠEVIJOTA
1 meter dobrega SUKNA

dvojne širine dobite pri tvrdki

LENASI & GERKMAN, Ljubljana

**Stenski
koledar**

za leto

1925.

nudi
samo preprodajalcem

**Delniška
tiskarna**

d. d. v Ljubljani

**„THE WESTINGHOUSE GEAR AND
DYNAMOMETER COMPANY“**
Pittsburgh, Pennsylvania

prodaje ili daje licenco svoj jugoslovanskog patenta Br.474

Mehanizam za prenos snage

i dopunskog patenta Br.475 pod istom naslovom.

Informacije daje dr. Janko Olip, advokat v Beogradu,
Kolarčeva ul. br. 7. 7377/a

**Krompir kifelijčar
in vsako divjačino**
kupa

IVAN FEUER, Zagreb, Trg I br. 11.
Interurbanski telefon 23-45.

Razpošilja pitane goske po 36 Din za kg.

Izšla sta oba dela

**Poslednji dnevi
Pompejev**

eden najznamenitejših romanov svetovne literature.

I. del (355 strani), broš. Din 30—, vez. 36—
II. del (280 — — — — — 26—, — — — 33—

Naročila sprejema:

Zvezna knjigarna v Ljubljani

7349a Marijin trg št. 8.

Prometni zavod za premog
d. d.

v Ljubljani
prodaja

premog
iz
slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi
za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvo-
vrstni češkoslovaški in angleški koks za litarne in do-
mačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

NASLOV: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, D. D., V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta št. 15, II.